IV. évfolyam. Arad, 1889. September 11. Szerda. 244-dik szám.

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában.
Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, hova a hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

helyben:		vidékre	
1 évre	12.— frt	1 évre	14.— frt
fél évre	6.— frt	fél évre	7.— frt
1/4 évre	3.— frt	1/4 évre	2.50 frt
1 hóra	frt	1 hóra	1.20 frt

Hirdetések díjja:
3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 krajczár.

Tisza folytonos menesztetése.

Arad, szept. 10.

Az igen tisztelt urak a nem kevésbbé igen tisztelt ellenzéken nagyon is kényelmesen szeretnék a dolgokat berendezni. Mig a kormány, élén a hála Isten még mindig elpusztithatlan miniszterelnök, izzadva dolgozott, hogy a költségvetést és a nemzet által óhajtott reformokat előkészitse, addig az ellenzéki táborbeli uraságok kinyujthatták tagjaikat, üde erdei levegőben vagy hüsitő habokban edzhették egészségüket, az áldott anyafölddel való bensö érintkezés által uj természeterőt vezetthettek tisztes testükbe s egyuttal a legnagyobb kényelemmel átengedhették magukat azon kedvencz játékuknak, hogy a borzasztó Tiszát a legeslegfeketébb tintával befeketitsék. És miután őt ilyképpen szerecsenné tették, nevetve mondják: a mór megtette kötelességét — nem a korona, haza és nép iránti kötelességét, ments Isten!, ők azt a kötelességet értik, hogy ellenállás nélkül szolgált nekik a fényt befeketitő kedvteléseik czéltáblájául — a mór elmehet! Természetesen mindjárt utódot is adnak neki, és nem egyet, hanem mindjárt négyet: Zichy Józsefet, Szögyény Lászlót, Kállay Benjamint, Szapáry Gyulát; a tulajdonképenit, vagy is azt, kit in petto legközelebbi miniszterelnökünek igérnek maguknak, nem nevezik meg. És ebben van az önkénytelen komikuma ennek a szereplők részéről igen komolyan vett háborusdi játéknak.

Ha az ellenzék Tiszát végre szerencsésen elmozditotta a miniszterelnökségtől, állásából kiszorositotta, elüzte, a tarpeji sziklán lelökte: miért nem teszi utódává a győzelmes párt a saját vezérét? Miért keresi a legközelebbi miniszterelnököt azok közt, kik Tisza Kálmánnal egészen egyetértenek, — hogy ellenzéki kiejtéssel éljünk, — vele egy kötélen huznak? Miért tesz fel magáról ellenzék megfoghatlan szerénységében oly csekély vonzerőt? Hisz gunynyal és haraggal telve állitja, hogy Tisza csak akkor fog helyéről tágitani, mikor kell, a mi nem jelenthet mást, mint mikor az ellenzék elhóditotta tőle a többséget: miért tekint hát el e győzelemnek parlamentárisan és alkotmányszerüen elkerülhetlen azon következményétől, hogy a visszalépő miniszterelnök hivatalutódul az ellenzék notórius vezérét ajánlja a koronának? Ezen rejtélyes jelenség magyarázata azon körülményben van, hogy az ellenzéki „miniszterkészitők" nagyon jól tudják, hogy mily kevés kilátásuk van, sőt hogy semmi kilátásuk sincs, hogy pártjuk Tisza Kálmántól a képviselőház és a nemzet többségét eltéritse, neki rendes uton döntő, erkölcsi lesujtó vereséget készitsen, — hanem inkább megingathatlanul szilárdan áll e tény: hogy Tisza Kálmán a kormány éléről nem akkor fog távozni, mikor kell, hanem mikor szabad lesz neki.

Tizenöt év óta vezeti Tisza Kálmán Magyarország állami ügyeit, az országot a legmélyebb pénzügyi és morális ziláltságból fölemelte s azon szinvonalra helyezte, melyen ma áll, ismerve s elismerve egy nagy, erős, önállóan nemzeti államnak, mely, miután államisága, nemzeti s modern európai politikája megtámadhatlan lett, magát a legmeszszebbmenő reformokkal megajándékozni s emellett államháztartását teljes egyensulyba hozni készül. Valóban, oly munka volt ez, mely még a legszivósabb titáns is kifáraszthatta s ha még azok az örökre sajnálni való gyalázatos heczczek járultak hozzá, melyeket az ellenzék e nagy államférfi s hazafi ellen a tavaszszal hozott szinre, bizony nem lenne csoda, ha Tisza meg lenne undorodva s egyszer végre önmagára, a saját jólétére is gondolna s eleresztené a kormányrudat. Nem teszi, mert nem szabad tennie, mert az önzetlen odaadásnak az a hazafias érzete, mely őt eddig is hivatalában tartotta, maradását ma még szigorubban parancsolja, mint valaha.

Igen! Tisza nagy szellemének, szerencsés kezének köszönhetjük, hogy Magyarországnak most minden erényekkel, előnyökkel és képességekkel biró kormánya van, hogy hozzáfoghat az államnak alapjaiban való reformálásához, a legmagasabb államművészet szinvonalára leendő emeléséhez. De éppen a kapacitások e miniszteriumának, melyben oly sok legkidomborodottabb egyéniségü s legfontosabb sajátértékü férfi van, van legsürgősebb s legelengedhetetlenebb szüksége egy legmagasabb tekintélyü főnökre, kimerithetetlen, kiegyenlitő, egyengető erejü szellemre. Kétségtelenebbül áll most, mint valaha, hogy ő nem akkor fog menni, mikor mennie kell, hanem mikor szabad lesz.

Ezt tudja az ellenzék is. Ezért kiált fel a komikus kétségbeesés egy roppant szenvedélyében: ez az ember csak akkor fog menni, mikor mennie kell; ezért nem hiszi ő maga sem, hogy oly hamar kelljen mennie; végre — igen kedve ellenére, — ezért tesz meg utódjaiul csupa olyanokat, kiknek kinevezése mindig csak az bizonyitaná, hogy Tisza csak akkor ment, mikor mennie szabad lett, mikor a mü már a rekonstruált kabinet nagy talentumaival is a legjobb haladásban és minden frikczió ellen biztositva volt. Mert ha csak akkor akarna leköszönni Tisza, mikor kell, ugy bizvást élte fogytáig tényleges miniszterelnök és pártvezér maradhatna.

A szász egyetem közgyülését Nagyszebenben hétfőn Bethlen András grófszász komes hosszabb beszéddel megnyitotta. A beszédet többször élénk helyeslés szakitotta meg.

VAROSI KÖZÜGYEK.

A vizvezetéki bizottság javaslata Mayer F. I. vállalkozóval a vizvezeték létesitése iránt kötendő szerződés tárgyában.

(Vége.)

12. A város közönsége a szivattyutelep, a kutak és ezek tartozékai, ugy a szürőtelepek és a reservoirok kiépitésére vagy kibővitésére való használathavétel végett átengedi a vállalkozónak, a kizárólagos jogosultság egész tartamára azon a város tulajdonát képező területeket, melyek a szélutczának, a Maros-partól a radnai-utig terjedő részén két oldalt terjednek el, s melyeknek határvonalait a part-, a tél-utcza, továbbá a radnai-uti 12., 13 és 13 a) sz. magántelkek, — valamint a régi védtöltésvonal képezik. A vállalkozó ezen területeket csak a szükséghez képest s fokozatosan veheti igénybe; s a városnak fenmarad az a joga, hogy az igénybe nem vett területrészeket saját czél ira használhassa. A vállalkozónak továbbá megengedi a város közönsége azt is, hogy a fennebb jelzett czélból a szél-utcza területét is használatba vehesse, ugy azonban, hogy ott 12 méter szélességben általános közlekedésre szolgáló ut maradjon.

13. A város közönségének jogában áll a vizvezetéket, az üzembe helyezés után bármikor magához váltani.

Azon összeget, melyet a város közönsége ez esetben az egész vállalatért fizetni tartozik, egy szakértő bizottság állapitja meg melybe három tagot a város közönsége, három tagot a vállalkozó, és a külön elnököt — az esetre, ha a tagok annak megválasztására nézve absolut szavazattöbbséggel dönteni nem tudnának, a m. kir. belügyminiszterium nevezi ki. A bizottság absolut szavazattöbbséggel határoz. Az elnök csak a szavazatok egyenlősége esetén szavaz s akkor az ő szavazata dönt.

Ily módon megalakitott bizottság határoz az ezen szerződés 4. pontjában emlitett esetben is.

14. A vállalkozó a kizárólagos jogosultság tartama alatt községi adót a vizvezetéki üzlet után nem fizet.

15. Köteles a vállalkozó a vizvezeték csőhálózatába eső területen a város által kijelölendő pontokon dijtalanul tüzoltócsapokat felállitani és azokat rendben tartani. Aradváros közönsége minden egyes csap után évenkint öt forint felügyeleti dijat fizet a vállalkozónak.

16. A tüzoltáshoz használt vizért a vállalkozó dijt nem követelhet.

17. A vállalkozó köteles a városnak azon részét, melyre a vizvezeték hálózata kiterjed, vizzel folytonosan ellatni, s mindazon intézkedéseket megtenni, s b rendezéseket létesiteni, amelyek által a szakadatlanul való vizszolgáltatás biztositható. A vizszolgáltatás csak az esetben szünetelhet, ha a vezetéken előállott hiányok azt lehetetlenné teszik. A vállalkozó azonban köteles a hiányok megszüntetése végett szükséges és czélravezető intézkedéseket minden egyes esetben haladék nélkül és teljes erővel megtenni. Ha azt elmulasztaná, a város közönsége jogositva van a szükséges munkákat tetszés szerint való eljárás mellett a vallalkozó kára és veszélyére foganatositani.

18. Ha utépitési és szabályozási munkák miatt a vizvezetéki csöveknek áthelyezése vagy átalakitása válik szükségessé — azt a vállalkozó saját költségén tartozik eszközölni.

A vállalkozó ily munkákról a kivitel előtt legalább 30 nappal előbb értesitendő, hogy elég ideje legyen a szükséges előkészületeket megtenni.

A magántulajdonosok kötelesek az érdekükben eszközölt csőáthelyezések s másnemü átalakitások költségeit a vállalkozónak megtériteni.

19. A vállalkozó köteles Aradon a vizvezetési ügyek vezetésével megbizott oly képviselőt tartani, ki a vállalatot a várossal szemben, minden felmerülhető ügyben képviseli. A vállalat ezen képviselője a magyar nyelvet, az üzlet vezetéséhez szükséges mértékben birja. A város közönsége a vállalkozó ezen képviselőjével losz köteles közölni felhivásait, határozatait; s ezen képviselőnek oly hatáskörrel kell felruházva lenni, hogy vállalkozó szerződéses kötelezettségei által igényelt intézkedéseket a szükséghez képest saját magától megtehesse.

20. A vállalkozó a neki megadott kizárólagos jogosultságot másra átruházhatja. Az esetben, ha a vállalatot átvétele végett részvénytársulat alakul, a város közönségének joga lesz a részvények felét a kibocsátási áron megtartani.

21. A vállalkozó az egész vizvezetéket minden abhoz tartozó berendezéssel és épületekkel folytonosan jó karban tartani s az épületeket s gépeket tüzkár ellen biztositani is köteles. Ha a vállalkozó e részben mulasztást követ el: a szükséges javitásokat s illetőleg biztositást a város közönsége a vállalkozó kára és veszélyére eszközölni jogositva van. A város közönségének jogában áll arra nézve, hogy a vállalkozó ezen kötelezettségét betölti-e, ellenőrzést gyakorolni és bármikor és bárhol vizsgálatot tartani.

22. A vállalkozó tartozik kötelezettségeire nézve a vállalkozás egész tartamán át szolgálandó biztositékul 20,000 frt, (husz ezer frtot), terveinek jóváhagyása után, az erre vonatkozó értesités kézbesitéséről számitott 3 hónap alatt készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban letenni.

A vizvezetéknek teljes elkészülte és használatba vétele után ezen 20,000 frtnyi biztositék a vállalkozónak saját kivánatára visszaadatik, ha előbb ugyanazon összeg erejéig és ugyanazon czimen a vizvezetéki vállalat tulajdonát képező összes berendezések és beruházások a város közönségének kézi zálogul átadattak.

23. A vállalkozó köteles a vizvezetéki viz használatára vonatkozó szabályrendeletnek magát mindenben alávetni.

Ezen szabályrendelet a jelen szerződéssel egyidejüleg alkottatik meg. Ha később annak megváltoztatása szükségessé válik, ez csak a város közönségének beegyezésével fog történhetni.

24. Az esetben, ha a vállalkozó az 5. ponttal elvállalt kötelezettségeinek megfelelőleg s az azon pontban kikötött határidők alatt a vizvezeték terveit be nem mutatja; s a kivitelt a hatóságilag véglegesen jóváhagyott tervek alapján meg nem kezdi; továbbá a 22. pont értelmében a biztositékot le nem teszi: ezen szerződés elveszti érvényét. Végül ha a vizvezetéket szintén az 5. pont értelmében számitandó 3 év alatt teljesen el nem késziti és használat a át nem adja: (minden hónapi késedelem után köteles a város javára 1000 frt kötbért fizetni. A város közönsége jogositva van a kötbért a biztositékból levonni amely esetben a biztositék a vállalkozó ált l 8 nap alatt 20,000 frtra kiegészitendő.

25. A felmerülő peres kérdésekre nézve mindkét fél alávetni magát az aradi kir. járásbiróság illetékességének és a sommás szóbeli eljárásnak.

26. A szerződés-kötéssel s a biztositéknyujtással járó összes költségeket a vállalkozó köteles megfizetni.

27. Ezen szerződés a vállalkozóra az aláirás után azonnal, a város közönségére nézve azonban annak a nagyméltóságu magy. kir. belügyminisztérium részéről való jóváhagyása után válik kötelezővé.

Aradon, 1889. szeptember 4.

Arad sz. kir. város vizvezetéki bizottsága.

ÜLFÖLD.

Vilmos császár utazásaihoz. A pohárköszöntő, melyet Albert szász király a német császárra a szeptember 7-én adott diszebédnél mondott, a „Drezdner Journal" szerint következőleg hangzik:

„Felséges urunk! Hét éve mult, mióta a 12. hadtest legutoljára szerencsés volt, Felséged dicső nagyatyját, felejthetlen császárunkat, I. Vilmost, körében láthatni. Akkor üdvözöltük benne a mult győzelmes vezérét. Ma örvendünk, hogy a jövő hadvezérét, a német nép vezérét veszély idején körünkben láthatjuk. Fogadja felséged ama biztositásunkat, hogy valamint mi réglek, jó és rossz napokban egyaránt hiven állottunk felséged boldogult nagyatyja

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Szeptember 11.)

Zászlóavató beszéd.*)

— Az „E. M K E." lobogójának fölszentelésekor. —

„Magas hegyre menj fel te örömmondó Sion! — Emeld fel szódat magasan, te örömmondó Jeruzsálem, — és ne félj!" — Mondjad, — hogy a magyar nemzetnek ünnepe van ma! — „Hirdesd az Ur jó kedvének esztendejét! — A szegényeknek a váság evangeliumát, — a foglyoknak a szabadulást, — a megkötözötteknek a tömlöcznek megnyilását!" — Magas hegyre menj fel te örömmondó Sion, — és mondjad, — hogy a költő, a jóst, isteni sejtelme nem csalta meg: — elnémult a régi szenvedés, — elnémult a régi gyász, — zivataros századok után, elkövetkezett egy jobb kornak reggele! . .

Örök hála legyen a kegyelem Istenének — hogy e napot megengedte érnünk! — Örök hála legyen neki, — a népek őrző pásztorának, — hogy, annyi veszély és viszontagság között, — felettünk őrködni meg nem szünt soha! — Látott e nemzet rossz napokat, — itta sokszor a keserüség borát! — Volt idő, midőn az édes, drága, szeretett haza nagyrészében lakatlanná vált, — hol napi járó földeken nem volt található egyéb, — mint temetőtalpából elpusztitott falunk és városok füstölgő romjai; — midőn a jó Béla király-nak e honban, nem volt hová fejét lehajtani! — Volt idő — midőn ez ország fölött két ellenfél osztozott, — és a magyar tulajdon hazájában zsellér és számüzött vala — adót fizetve jobb- és balfelé! — És midőn ezen sötét emlékekkel szembe állitjuk a mát, a mai napnak örömét, dicső reményeit; midőn látjuk, hogy fajunk ujra él, — számban és erőben meggyarapodott; — midőn látjuk, hogy nevünk a müvelt európai nemzetek sorában ujra becsült — és tisztelt — és tiszteletet parancsoló leve: — ki ne ismerné el, — hogy mindez az isteni bölcs gondviselés csodás munkája vala, — mely birodalmakat emel föl s másokat ismét visszaejt a porba! . . . az Istené, — ki sokszor titokteljes és viszontagságos utakon vezérli a népeket az élet és dicsőség boldog Kanaánja felé? . . .

Azért örök hála legyen a nagyhatalmu Istennek, — kinek nagyságos és csodálatos dolgai rajtunk nyilvánvalók! . . .

És örök hála, — és elévülhetetlen örök emlékezet nektek, — világverő hősök, — szenvedő martyrok, — vérrel és élettel áldozó, eldődök árnyai! — A ti türelmeitek, — a ti szenvedéstek nem volt hiában való! — Ti rajtatok és ti altalatok beteljesült az Irás szava: »Elvettetik rothadandó test, — és föltámasztatik rothadhatatlan!" — A ti véretekkel áztatott mezők felett uj élet virul! — — Letüntek a népirtó harczoknak gyászos esztendei, — elültek elpihentek a sötétség rémei: — kelett bérczei felett világosság dereng! — Nem pusztitó tűznek világa az, — hanem egy uj napnak föltámadása, — a hamvából uj életre Phoenix szárnya villanása, — a hazaszeretet tüzében összeforrott szivek lelkesedésének magas lobogása. Üdvözöld, oh magyar! örömmel a ragyogványt, — — ez a második ezer esztendőnek szép napot igérő hajnala!

. . . És ennek a hajnalnak lágy szellői fu; halma alatt megzendülnek a Memnon-szobrok — a régi nagyság emlékkövei megszólalnak és ezt mondják nekünk: „Magyar nemzet! ki ezer csatában véreztél és tudtál meghalni, — most már tanulj meg élni és élve áldozni, a honért! Magyar nemzet! ki eddig pazarul ontád hősi véred, keresd fel és ne engedd elveszni véredet, mely e hazában támogató karjaidra vár! — Magyar nemzet! — a harcz nem szünt meg, csak módja változott! — Eddig küzdöttél karddal, buzogánnyal, ezután küzdedened kell a szellem, a lélek és igazság fegyverei el!"

És megértí e nemzedék az intő szózatot. A válaszfal k eltünnek, leomlanak! A főur, ki származási fájá ezer esztendőre viszi vissza, — a vezérek koráig — és az egyszerü szemüves, ki távol idegen országból csak tegnap jött ide, de szivével már összenőtt a haza szentelt földje; — a tudós és napszámos; — a költő, kinek hire messze országokra m n, kit bármely nemzet büszkén ölelne keblére; — és a napnak terhe alatt megbarnult földmives; öreg és ifju férfi és nő; gyermek és hajadon, — mint egy nagy, beláthatatlan tábor, áll fel a haza tábora közül! . . És mint egykor Róma leányai ékszereiket áldozták oda a szorongatott haza védelmére: — ugy látjuk most a honfi-áldozatnak nagyszerü, — szivet megható tényeit!

. . . Csöndes magányban, sulyos hazafiu gondok közt megőszült fejével ül és vár a szivben, lélekben nemes fejedelmi agg! — Vár és kérdi a prófétával: Őrálló, mit mondasz az éjszakáról: messze van-e még a reggel?" És midőn látja feltünni a jobb idők jelét, megmozdul szivében egy nagy szent gondolat: övéitől öröklött, hiven megőrzött, bölcs takarékosság által megszaporitott javait . . . odaadja . . . mind! — Maga szegényül marad és ajkán boldog mosolylyal, igy szól a vén Simeonnal: „Mostan Uram! bocsásd el a te szolgadat békességgel, mert látták az én szemeim a te üdvözitődet!" Polgári szülők gyermeke, egy hosszu életen keresztül izzad és fárad, és élete végén fölmagasztalja őt az a gondolat, hogy Isten áldásától kisért, becsületes munkaja gyümölcsét, oda adhatja a haza oltárára! — Mert szükség, hogy a kik a hazától áldást vettek, — azért viszont mindent áldozzanak! — És az ő példájokat követik mások, — százak és ezerek — és a ki semmi egyebet nem adhat: odaadja önmagát, — szivelelke legjobb erejét, — akaratát, munkásságát! — És . . . oh a legdicsőbb példa! A Sion lépcsőjéről leszáll a nagy és bölcs király, — kinek neve egykor ott fog ragyogni a nagy Mátyásé mellett, — és királyi szavával mond áldást a népre, — áldást az Isten szent nevében elkezdett munkára! — —

Oh ti, — kiknek szemeiből e nemzet sorsa felett sokszor bus reménytelenségnek könyü hullanak, — dicsőült szellemek! örüljetek az égben, — mert ime beteljesült e népen Ezekiel próféta csodás látománya: „Szólott az Ur: ime a nagy mező, — mely boritva vala csontokkal és holt tetemekkel, — ime, egyszerre megéledt — és egybe mennének e tetemek, — mindenik tetem az ő tetemehez, — és álla az ő lábára felette igen nagy sereg!" — És örüljetek ti élők, — és áldozzatok az Urnak hálaadással, — hogy megengedte érnünk e napot, — melyen Magyarország távol vidékeiről is összegyülekezve, — itten, mint testvérek, nemzeti ünnepet ülhetünk; — hogy felavathatjuk és rendeltetésének átadhatjuk a lobogót, melyet országos egyesületü knek Magyarország leányai ajándékoztanak!

Hányszor emeltek lobogót — istentelen e élből! — Lobogót, mely alatt hóditók indultak véres hadjáratra, — népek romlására, — országok pusztitására! — Mikor egy-egy ilyen véres lobogó, — trombiták harsogása és zsákmányéhes csapatok fegyvercsatogása között kibontatott; — a népek remegve vonultak meg rejtekeikben, mint üldözött vad és reszketve susogták egymásnak, hogy ismét urat fog cserélni a világ! — Az ilyen lobogónak nyomában csak jajkiáltás, — átok és siralom vala!

A mi lobogónk az igazság és békesség lobogója! — Nyomában élet és áldás virul! — Harczot hirdet ugyan, — de vér nélküli harczot; — nem fajok ellen, — hanem a sötétség és tudatlanság ellen! — Nem tamad meg senkit csöndes otthonjában: — nyelv- és vallásküllönbseg nélkül csak arra hiv mindenkit, hogy szeresse ughazát és adjon kezet a munkára. Isten országa, az igazság és szabadság országa épitésére! — Nem hirdet irtó háborut: — sőt szent czélja az, hogy a népek milliói éljenek boldogan, — egyezségben, — testvéri szeretetben; — hogy a miveltség és felvilágosodás hatalma, — a hazaszeretet mindeneket legyőző ereje kösse össze, forrassza össze elválhatatlanul ennek tagjait! —

És midőn látjuk, hogy ennek a zászlónak zászlóalja egy egész nemzet, a koronás főtől le a napszámosig: ellenállhatatlan erővel támad fel lelkünkben az a szent és erős meggyőződés, hogy ennek a lobogónak minket diadalra kell vezetnie! Mert nem lehet, hogy ész, erő és oly szent akarat, hiában sorvadozzanak egy átokuly alatt.

Es ez a lobogó bizonynyal diadalra is fog vezetni, ha hivek leszünk hozzá! Esküdni, mint a katonák szoktak a zászlóra, nem esküszünk ugyan, de e szent órában az eskü erejével kell, hogy birjon az a hazafiui érzet, az a lelkesedés és elhatározás, hogy e zászlót vészben és viharban, jó és rosz napokon el nem hagyjuk soha!

Hiveknek kell lennünk e zászlóhoz, mert e zászló a nemzeti becsület zászlója! A lelkesedésnek nem szabad csupán ideigóráig tartania, ha m át kell hat ia mind szélesebb körökben a társadalomnak minden rétegét. Az áldozati lángnak a haza oltárán nem szabad soha kialudnia. E zászlónak nem szabad, nem lehet lehanyatlania, mig a czél elérve, a diadal küzdve, e zászló a megostromolt vár falára tüzve nem leend.

Föl hát magasra. — Isten nevében! zászlót! — Soha még szentebb ügyért emberi ezekben zászló nem lobogott! Legyen azért e lobogón Istennek áldása, legyen az mindig igaz lelki diadalnak hirdetője, haza szeretetnek védőszárnya, egy dicső jövendőnek reménye, zászlaja! — Ugy legyen! Amen."

*) Az Emke Szamosujváron lefolyt közgyülésének egyik kimagasló pontját az a beszéd képezte, melyet Fülöp Géza szászvárosi ev. ref. lelkész tartott a zászló fölszentelés alkalmával. A hatás, mit a beszéd tett, nagy és maradandó volt. Az egyházi beszéd — melyet sem megtapsolni, sem megéljenezni nem szokás — oly intenziv erővel ragadta meg a közönséget, hogy a szokás és szabály korlátain áttörve, a prédikáló papot éljenezte, tapsolta. A jelenlévő notabilitások és a többi felekezetek lelkészei mindannyian gratuláltak Fülöp Gézának. A beszéd előadása szép, megragadó volt.

dicső császárunk oldala mellett, épp ugy fogjuk mi és e hadtest fiatalabb tagjai, valamint az utánunk jövők, örömmel kö vetni felséged hivó szavát, ha ezt a hazát fenyegető veszély kivánja. Bajtársaim! Tagjai a XII. hadtestnek! Felhivom önöket emeljük poharainkat ő felsége, Vilmos német császár egészségére! Eljen!"

Vilmos császár a következő pohárköszöntőt mondotta Albert szász királyra:

»Engedje meg felséged, hogy letegyem lábai elé szivből jövő köszönetemet kegyes szavaiért. Mélyen megindulva és örömtelt szivvel ragadom meg az alkalmat, hogy ezen a helyen, hol hét évvel Istenben boldogult nagyatyám időzött, eleget tegyek a köteles hálának felséged iránt. Nagy tartozás az, melyet le kell rónom. Felséged jól tudja, hogy boldogult atyám egykor különösen kegyébe ajánlott engem felségednek, azzal a kérelemmel, hogy felséged gondoskodjék rólam, ha őt valami baj érné. Felséged nagylelkűen teljesitette e kérelmet s én évek hosszu sora óta hü barátot és atyai tanácsadót birok felségedben. Nagyon örvendek, hogy most kifejezést adhatok itt forró köszönetemnek. Felségedben tisztelem ama kortársat, ki Istenben boldogult nagyatyám vezérlete alatt dicső kézzel sikeresen müködött közre régi szabadságunk visszanyerésén és a német birodalom ujjáalakitásán. Alig, hogy elmult a nemzetünkre nézve oly nagyjelentőségü nap, a melyen az ellenség hatalma összedőlt, a melynél felséged hadteste sulyos szavát szintén a mérlegbe vetette: Felséged máris ujból maga köré gyüjtötte Szászország harczkész fiait, hogy megmutassák, miképp a hagyomány és munka, melyek már 1870-ben jelentékeny sikereket mutathattak fel, a békében változatlanul friss tetterővel továbbfejlesztetnek Mi pedig emeljük poharainkat és igyunk ő felségének, a harczban kipróbált vezérnek és hazája atyjának egészségére, ki még csak néhány hónappal ezelőtt hasonlithatlanul szép ünnepet ült nepével együtt. Albert király éljen!"

A galiczial hadgyakorlatok és Oroszország. A «Novojo Vremja"-nak ezikke a galiczíai hadgyakorlatokra vonatkozólag most egész terjedelmében előttünk van s tartalmát a következőkben adjuk; „Ferencz József császár nagy kisérettel a galiczíai hadgyakorlatokra ment; a kiséretben ott vannak a német és olasz katonai ügyvivők is, mig a többi hatalmasságok ügyvivő Bécsben maradtak. A német és olasz katonai ügyvivők meghivása e szerint a demonstrácziő jellegével bir. Ez a két tiszt képviseli az Ausztria-Magyarországgal szövetséges hadseregeket s osztályrészül jutott nekik, hogy megjelenhessenek Galicziában, vagyis az orosz határ közelében, élő tanujeléül szon »katonai bajtársságnak", a melyről annyi sokszor volt szó II. Vilmos, I. Ferencz József és Humbert király toasztjaiban. A felség jelenlétében folyó hadgyakorlatokra a külföldi hatalmasságok képviselőit meghivni, mint tudva van, nem kötelező dolog. Ha meghivják is az ilyen katonai képviselőket, a törzskari vezérlet tudja annak a módját, hogyan kell egyiket vagy másikat olyan pontokról visszatartani, a melyeket nekik megmutatni nem tanácsos ez s mindig oly kedves modorban szokott megtörténni, hogy az illető katonai képviselő — bár jól tudja, hogy miről van szó voltaképen — semmikép sem érezheti magát sértve. Tényleges szükség tehát arra, hogy a galiczíai hadgyakorlatokra ne bocsássanak más katonai képviselőt, csak a németet és olaszt, nem volt. Azok a tanácsadók, a kiknek javaslatára a jelenlegi esetben Ferencz József császár és király eljárt, ezt igen jól tudták. Tudták, hogy a német őrnagynak s az olasz alezredesnek ő felsége kiséretében való jelenléte a »katonai bajtársság" melletti demonstrácziő jellegével fog birni. Igy is kell ezzel az epizóddal leszámolni. A hadgyakorlatokon, a melyek — tekintve a kiválasztott helyet — nem lehetnek egyebek, mint előkészitő iskola az osztrák-magyar és orosz hadseregek összeütközését illetőleg, jelen vannak a német és olasz katonai ügyvivők," a kiknek kötelessége lesz a gyakorlatok eredményéről kormányaik számára jelentést tenni. Ha a német őrnagy azt fogja jelenteni Berlinbe, hogy az osztrák vezérkarnak tanácsukra és utbaigazitásokra van szüksége, ezek az utbaigazitások nem fognak késni. De mi lesz azután? Mi bátran merjük állitani, hogy itt Oroszországban az egész komedia semmi mélyebb benyomást nem gyakorol. Legföllebb azt jegyzik meg maguknak a mi katonai köreinkben, hogy Ferencz József olyan precendens talkotott, a melynek szükség esetén mi ishasznát vehetjük. De Oroszországba e nélkül is jól tudjuk, hogy ha „béke-ligának" sikerül czélt érnie, t. i. előidézni az europai háborut, stb.

A franczia választások. A vasárnap Párisban s kétségkivül egész Franczia-országban kissé élénkebben folyt ugyan le, mint a köznapok, de azért sehol sem történt valami szokatlan, valami rendkivüli dolog. A hivatalosan bejelentett jelöltek száma szeptember 7 ig 1076 volt, mely s ám éppen nem jelentékeny, mert átlag egy kerületre még két jelölt sem esik. Kétségkivül e szám napról-napra szaporodni fog s főleg városokban bizonyára nagyon is bőven lesznek a jelöltek, hisz párttöredék ugy is van elég Franczia-országban. De azért általánosságban nem valószinű, hogy a vidéken a jelöltek ezután, mikor a küzdelem már régóta folyik, nagyon el fognának szaporodni. Ez is egyik üdvös következménye az uj választási törvénynek, mely a kerületenkint való szavazást visszaállitotta s azzal sok más tekintetben is mérsékelte a választási szenvedélyességét. Azt a hirt, hogy a kormány kebelében nézetkülönbségek forognak fenn, Párisból hivatalosan dementálták. Pedig tény, hogy azon kérdésre nézve: elfogadható-e jelöltnek Boulanger, Dillon és Rochefort, nemcsak nézetkülönbség forgott fenn az egyes miniszterek közt, hanem e különbség tényekben is nyilatkozott. Emlitettük, hogy Constans belügyminiszter utasitotta a prefetket, hogy az emlitett három ur jelöltségét, melyet tudvalevőleg irásbeli nyilatkozattal kell a hatóságnál előre bejelenteni, egyszerűen el ne fogadják. Constans erélyes természetének teljesen megfelelt e rendelet, melyet azzal indokolt, hogy a kormány hivta össze az állami törvényszéket s igy hivatalos tudomással kell birnia arról, hogy a törvényszék az illetőket politikai jogaiktól megfosztotta; ennek következtében joga van tehát elrendelni, hogy az elitéltek képviselőjelöltekül se fogadtassanak el. E rendelethez képest, Seinemegye préfetje csakugyan nem fogadta el Boulanger s Rochefort kijelölési nyilatkozatát. Az egyiket Boulanger, a másikat Rochefort irta alá Londonban s sajátkezű aláirását a londoni franczia főkonzulátusnál hitelesitette. Az okmányt a párisi boulangista bizottság elnöke vitte el a prefektúrára, hol azonban azt felelték neki, hogy azt tőle átvenni nem lehet. Ebből nagy zaj támadt s Tirard miniszterelnök, valamint Thevenet igazságügyminiszter csakugyan szót emeltek Constans e rendelete ellen. Különösen az igazságügyminiszter volt a dologban személyesen érdekelve, mert mint jelentettük, az ide vonatkozó törvényjavaslat tárgyalásakor világosan kimondotta, hogy a préfetnek nincs joga a jelöltek kvalifikácziőját vizsgálat tárgyává tenni Akkori nyilatkozata és Contans mostani rendelete közt éles elvi allentét forog fenn, melyet okvetetlen kikellett egyenliteni. Az ügy a minisztertanács elé került, mely lényileg az igazságügyminiszt. álláspontjára helyezkedett. Constans oda módositotta tehát rendeletét, hogy Boulanger, Rochefort és Dillon is elfogadhatók jelöltekül, ha ide vonatkozó nyilatkozatukat egy birósági személy — huissier — nyujtja át a préfetnek. Ezzel az ügy ezen mozzanata el van intézve.

LEGUJABB POSTA.

— **A czár berlini utja.** A «Voss. Ztg.»-nak jelentik Kopenhágából, hogy ott már nem is beszélnek a czár berlini látogatásáról. Ellenben a «Kreuz Ztg» azt a hirt kapja Pétervárról, hogy a czár szeptember végén Kielen át Németországba megy. Pétervári jelentések szerint a czár szeptember végén bizonyosan Németországba jön. A Kreuz Ztg. azt mondja hogy a czár látogatása már augusztusra volt tervezve s csak Vilmos császár utitervei folytán szenvedett halasztást. A czár a német császárnak ép oly festményt készitett egy orosz festő által viszontajándékul, mint a Salzmann-féle

— **Franczia-orosz barátság.** Bergasse altengernagy Algirban, a szárazföldi hadsereg tisztjeinek fogadása alkalmával beszédet tartott, melyben a krimi háboruról szólva, igy nyilatkozott: „Lovagias ellenféllel harczoltunk akkor, kinek a harcz után loyalisan kezet nyujtottunk és a kit ma barátaink közé számitunk." Az altengernagy e szavait a tisztek nagy lelkesedéssel fogadták.

NAPTAR.

Szeptember 11. Szerda. Röm. kath. naptár Teodóra. Prot. naptár: Prótus. Görög-orosz naptár (aug. 30) Sándor pk. Nap kél 5 óra 34 perczkor, nyugszik 6 óra 18 perczkor.

Szeptember 11. Aradváros köztörvényhatósági bizottságának közgyülése d. u. 4 órakor.

Szeptember 13. Közigazgatási bizottsági ülés délelőtt 9 órakor Aradmegyénél, d. u. 4 órakor Aradvárosnál.

Szeptember 13. A 33 ik gyalogezred Aradra érkezése, ünepélyes fogadtatása és megvendégelése.

Szeptember 23. Aradmegye köztörvényhatósági bizottságának őszi évnegyedes közgyülése d. e. 9 órakor.

Az

„ARADI KOZLÖNY".

(Megjelen mindennap.)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva":

Egy évre	12 frt — kr.
Fél évre	6 „ — „
Negyed évre	3 „ — „
Egy hóra	1 „ — „

Vidékre szétküldve:

Egy évre	14 frt — kr.
Fél évre	7 „ — „
Negyed évre	3 „ 50 „
Egy hóra	1 „ 20 „

Kérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése augusztus végén lejárt, hogy előfizetéseiket mielőbb megujitani szivesked jenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadas álljon be.

Arad, 1889. szeptember 1.

Az „Aradi Közlöny." kiadóhivatala.

HIREK.

ARAD ÉS VIDÉKE.

Felhivás.

A 33-ik gyalogezred, háziezredünk e hó 13-án pénteken a déli órákban, hosszas, egy évtizedet meghaladó távollét után az ezredtörzsszel együtt visszatér városunkba.

Az Aradváros és Aradmegye fiaiból álló ezen ezrednek ünnepélyes fogadtatására egy bizottság alakulván, megtörténtek kellő lépések, hogy az ezred méltóan fogadtassék.

A városháza előtt Salacz Gyula kir. tanácsos fogja az ezredet szónoklattal fogadni, mig a várban Szathmáry Gyula megyei főjegyző, Parecz István városi tanácsos üdvözlik hazatért fiainkat.

A rendezendő ünnepély fényének emelése czéljából felkeretik Aradváros polgársága, miszerint, azon utczákat, melyeken át az ezred bevonulni fog, névleg a főutat, főtért, Atzél Péter és Vörösmarty-utczákat, Szabadságtert, Asztalos és Boczkó utczákat a bevonulás napján lobogódiszszel ellátni sziveskedjék.

Egyuttal arra is kéri az alulirott végrehajtó bizottság e város polgárságát, hogy az ezred által fogadtatás évviszonzásául e hó 13-án pénteken este rendezendő disztakarodó alkalmából, házaik ablakait világitsa ki.

Kelt Aradon, 1889. szept. 10.

A végrehajtó-bizottság.

— **Személyi hir.** Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő párisi utjából tegnap nejével együtt Aradra visszaérkezett.

— **Városi közgyülés.** Aradváros köztörvényhatósági bizottsága szeptember havi rendes ülését ma, szerdán délután 4 órakor tartja meg. Az ülésre melyen több érdekes ügy is tárgyaltatik, felhivjuk a köztörvényhatósági bizottság tagjainak figyelmét.

— **Közigazgatási bizottsági ülések.** Aradmegye és Aradváros közigazgatási bizottságai pénteken tartják meg augusztushavi rendes üléseiket és pedig a megyénél délelőtt 9, a városnál pedig délután 4 órakor.

— **Vizer Péter** ügyvédet és Aradváros törvényhatósági bizottsági tagját a vallás és közoktatásügyi miniszter az aradi állami tanitóképezde igazgató-tanácsához rendes taggá nevezte ki.

— **Ellopott Wertheim-szekrény.** Vakmerő lopást követtek el Facseten — mint nekünk onnan irják. — Ismeretlen tettesek behatoltak a kir. járásbiróság helyiségébe és elvittek magukkal az ott elhelyezett Wertheimszekrényt. Ebben volt 101 frt 63 es fél krajczár hivatalos pénz és Kraczek Gyula járásbiró 660 frtnyi magán pénze, egy sereg sorsjegye, A csendőrség ugyancsak keresi a szekrény eltolvajlóit, de addig nem birt nyomukra jutni. Ugy az aradi, mint a temesvári rendőrség értesittetett az esetről.

— **A szinházi bérlet.** Tegnapi lapunk zárta után vettük Aradi Gerő szinigazgató jelentését, a szinházi bérletről. A jelentés első sorban, tudatja hogy a szini évad tart 1890. évi márczius hó 30-ig. Az évad bérlet 156 előadásból áll. Az összes 156 előadásra bérlők — az összes napiárnak 40 százaléknyi árleengedésbe részesülnek, a kik félbérletre vagyis minden második bérletszámra „páros" vagy „páratlanra" bérelnek, azok az eddig szokásban lévő összes árak 33 százaléknzi árleengedéssel, bérelhetnek. Kettős-nagypáholy földszinten vagy első emeleten egész évadban minden előadásra: 655 forint 20 krajczár. Az évad minden második előadására: 365 frt 82 krajczár. Paholy földszinten, vagy első emeleten 421 frt 20 kr, 235 frt 17 kr. Kettős nagypáholy második emeleten 468 frt, 261 frt 30 kr. Paholy második emeleten 280 frt 80 kr 156 frt 78 kr. Támlásszék földszinten az első és második sorban 112 frt 32 kr, 62 frt 60 kr. Támlásszék földszinten a 3. 4 és 5-ik sorban 93 forint 60 kr, 52 frt 26 kr. Támlásszék földszinten a 6. 7. 8. 9. 10 és 11 ik sorokban 74 frt 88 kr, 41 frt 40 kr. Zsölle első emeleten első sorban 112 frt 32 kr, 52 frt 26 kr. Zsölle első emeleten 2-ik és 3-ik sorban 74 frt 88 kr, 41 fr. 40 kr. Zsölle első emeleten 4. 5.. és 6-ik sorban 65 frt 34 kr, 36 frt 48 kr Erkélyülés a 2. emeleten 1-ső sorban 74 frt 88 kr, 41 frt 41 kr. Erkélyülés a 2-ik emeleten 2. és 3-ik sorban 55 frt 56 kr, 31 frt 35 kr. Erkélyülés a 2-ik emeleten 4. és 5-ik sorban 46 frt 80 kr 26 frt 13 kr, Zártszék a 3-ik emeleten 1-ső sor középen 46 frt 80 krajczár, 26 forint 13 krajczár. Zártszék a 3-ik emeleten középen többi sor és oldalt minden sorban 37 fortnt 36 krajczár, 20 frt 90 kr. Karzatülés első sorban 27 frt 36 kr, 15 frt 58 kr. Az évadbérlet dijak két részletben fizetendők; az első részlet a bérletjegy átvételkor, a második részlet 1890. évi jan. 1-én. Az évadbérlet, teljes lejártáig föl nem bontható. A havi bérlet 26 előadásból áll s rendesen a hó 1-én veszi kezdetét; ezen bérlethely élvezői a rendes árak összegének 30 százalék áreleengedésében részesülnek, a kik minden második előadásra bérelnek, azok az eddig szokásban volt 20 százalék engedményt élvezik. Kettős-nagypáholy földszinten, vagy első emeleten havi bérlet 26 előadásra: 127 frt 40 kr, havi bérlet minden második előadásra: 72 frt 80 kr. Páholy földszinten, vagy első emeleten 81 frt 90 kr, 46 frt 80 kr. Kettős-nagypáholy második emeleten 91 frt, 52 frt Paholy második emeleten 54 frt 60 kr, 31 frt 20 krajczár. Támlásszék földszinten az 1-ső és 2-ik sorban 21 frt 64 kr, 12 forint 50 kr. Támlásszék föl szinten a 3-ik, 4-ik és 5-ik sorban 18 frt 20 kr, 10 frt 40 kr. Támlásszék földszinten a 6, 7, 8, 9, 10 és 11-ik sorban 14 frt 56 kr, 8 frt 32 kr. Zsölle első em. első sorban 21 frt 84 kr, 12 frt 50 kr. Zsölle első emeleten 2-ik és 3-ik sorban 14 frt 56 kr, 8 frt 32 kr. Zsölle első emeleten 4, 5, és 6-ik sorban 12 frt 74 kr, 7 frt 30 kr. Erkélyülés a 2-ik em. első sorban 14 frt 56 kr, 8 frt 32 kr. Erkélyül s a 2-ik emeleten 2-ik és 3 ik sorban 10 frt 92 kr, 6 frt 24. kr Erkélyülés a 2-ik emeleten 4 ik és 5-ik sorban 9 frt 10 kr, 5 frt 20 kr. Zártszék a 3-ik emeleten I-ső sor közepén 9 frt 10 kr, 5 frt 20 kr. Zártszék a 3 ik emeleten középen többi sor és oldalt minden sorban 7 frt 28 kr, 4 frt 16 kr. Karzatülés az első sorban 5 frt 46 kr. 3 frt 90 kr. A havi bérlet egész dija a bérleti jegy átvételekor előre fizetendő. Szinlap bérlet egész évadra 1 frt, havonkénti bérlet 30 kr. Bérlet iránt intézkedni lehet szeptember 10-től naponkint d. e. 10 órától 12 ig és d. u. 3 órától 5-ig a szinházi irodában. A legközelebbi mult évben bérelt helyek tulajdonosai részére az elsőbbségi jog eddig 15 ig tartatik fönn. A régi bérlők jogai után előnyben ruszesülnek azon bérlők, kik egész évad ra bérelnek.

— **Az aradi állami tanitóképző intezetben** tegnap nyitotta meg az uj iskolai év a szokásos ünnepségekkel. Reggel 8 órakor a minoriták templomába vonultak a tanitójelöltek, élükön a tanári karral, hol Kardos Lambert képzőintézeti hittanár mondotta a »Veni sancte»t. Mise után a nagy teremben gyültek össze a növendékek, kikhez Szabó József a most kinevezett képezdei igazgató hazafias szellemü beszédet intézett, kiemelve egy leendő magyar népnevelő magasztos hivatását. A megnyitó ünnepély után a tanitó jelöltek osztályaikba vonultak, hol nyomban megkezdődött a tanitás. Beiratkozott az intézetbe összesen 85 növendék, tehát mióta a tanitóképző intézet keletkezett a legnagyobb szám a jelen tanévre esik; és pedig az I. osztályba 35, a II-ikba 21, a III-ikba 12, a IV-ik osztályba 18, mi örvendetes jele annak, hogy az ifjuság nagyobb számban keresi fel az eddigi parlagon hevert tanitói pályát s hazai népnevelésügy intelligens és nagy száma tanerőket nyer már a közel jövőben is.

— **Felhivas.** »Tisztelettel felkéretnek mindazok, kik a háziezredünk ünnepélyes fogadtatása tárgyában kibocsájtott aláirási ivekkel birnak, hogy azt szept. 12-ik napjáig Tedeschy Viktor urhoz, a rendező bizottság pénztárnokához (Szabadságtér 13. szám) beküldeni sziveskedjenek. A rendező bizottság.»

— **Jubileum.** Kurtics község orvosa Fülöp József vasárnap fogja megülni orvoskodásának 25 évi jubileumát. Ez alkalomból a közönség kellemes meglepetést készit számára.

— **A szegedi bedőlt rakodópartot** vasárnap délelőtt megtekintette Lóczy Lajos budapesti müegyetemi tanár, az ismert geológus. A tudóst Hajagos, királyi mernök, a munkálatok vezetője, kalauzolta. Lóczy több érdekes nyilatkozatot tett. Véleménye szerint a rakodópart katasztrófáját — eltekintve a különféle épitési hibáktól — a alacsony vizállás okozta. Ezt látszik bizonyitani az a körülmény is, hogy a part besüppedése ugyanazon a napon történt, mikor a Tisza vizállása a legkisebb volt. Egyebekben a jeles tudós a következő észrevételeket tette: Nagy hiba volt hogy a lejáró kolosszális terhót utóla osan rakták a rakodópart testére. Most az egész felső rakodópartot hasonló veszély fenyegeti, mert az alapozás a part egész vonalan csekély és sehol sem éri a Tisza medrének fenekét. A rakodòpart legfőbb baja az, hogy a Maros egész erejével neki fekszik. A még kétségtelenül nagy összegekbe kerülő bajokon legfölebb olyképen lehetne segiteni, hogy ha a Tiszának a Maros által Szeged alatt okozott kanyarulatát nagymérvü meder-leltöltés által a másik partra lehetne terelni. A rakodópart süppedése különben most is folytonosan tart és tartani fog mindaddig, mig a mostani alacsony vizállás megmarad. Legérdekesebbek a jeles szaktudósnak ama föntartassal tett kijelentései, melyek a szegedi közuti hid biztonságára vonatkoznak. Kijelentette Lóczy, hogy a most ni partsüppedés semminemü befolyással sines a hidfőre. De ama nézetének adott kifejezést, hogy ha áll az, hogy a Tisza medrének mélysége 15 méter, a hidfő alapozása pedig csak 17 méter: akkor — mint a talajviszonyokból látszik — a hidfőt szintén katasztrófa fenyegetheti (?) Egy szegedi lap megjegyzi, hogy a feltevés némi félreértésen alapszik, mert a 15 méter mélységü mederrészlet valami száz méterrel a hidfőn alul van. A hidfő alapozása pedig nem 17, hanem 23 méter. A szegedi hidat tudvalevőleg Eiffel épitette, egy magyar mérnök terve után.

— **Aradi kereskedők Párisban.** Arad élelmes kereskedői közül sokan megtekintették az idén a párisi világkiállitást, hogy ott ismereteiket, tapasztalataikat öregbitsék. A napokban Hoffmann Antal, Maresch Gyula és Magyary József mentek ki, utbaejtve Németország nagyobb kereskedő városait is, hol bevásárlásokat tesznek. Párisból Londonba mennek át s onnét jönnek haza szeptember végén.

— **A kétegyházai önkénytes tüzoltó** egylet alapszabályait a belügyminiszter ellátta a törvényes bemutatási záradékkal.

— **A Szentháromságszobron** nagyban dolgoznak. E szoborra nézve tudvalevőleg özv. Fischerné tervezetét fogadta el a bizottság számos, nem igen lényeges módositással.

— **A mai közgyüléshez.** Folytatólagos sorozata Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága részéről 1889 szeptember 11-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyülésben felveendő ügydaraboknak. — 24. A városi tanacs előterjesztése a pénzügyigazgatóság által elő és leirt állami adók után elő- és leirandó községi adók tárgyában. Aradon 1889. szeptember 10. Kiadta Institoris Kálmán főjegyző.

— **A 33. gyalogezred** legénysége részére adományozott borokat tegnap szedették össze és vitték be az aradi várba. Tudvalevőleg a borkiosztás és a vendégelés ügyét a katonai parancsnokság vallalta magára.

— **Elfogott rablógyilkos.** A temesmegyei csendőröknek vasárnap sikerült Stefán György rég keresett rablógyilkost, kit a büntető biróság egy kereskedőn márczius havában elkövetett rablógyilkosság miatt nyomoztat, Beregszó községben elfogni. Mint a kihallgatásból kiderült, Stefan a véres tett elkövetése után Bulgáriába szökött; tegnapelőtt visszajött Beregszóba, hogy ott családjával egy családi ügyben értekezzék. Erről a csendőrség értesülvén, a gyilkost letartóztatta és a biróságnak átadta.

— **A leszakitott zászló.** Hogy az embernek természetében van másnak ártás, mutatja az is, hogy a fekete zászló sem ment a huncztkodástól. Tegnap egy halottasház kapujára kitüzött fekete zászlót valaki letépte és ledobta az utczára. Egy rendőr megtalálta és felvitte a városházára. Jó lenne, ha a rendőrség körmére koppintana a kis pajkosnak

— **Röfögő versenyparipa.** Samu susterinasnak főuri hajlamai vannak: többek között szeret lovagolni. Miután azonban egy aradi susterinasnak nem telik a lótartásra, ló hiányában egy szép délután felpattant Samu barátunk gazdája disznójára. Az udvaron sétálgató disznó nem órtette el Samu szándékát s mi hajlandóságot sem érezvén magasban a lóvátételre, — megvadult s uczczu neki be nyargalt az ólba. Samunak nem volt ideje le-grani, s igy esett, hogy saját egyetlen-egy fejét ugy oda vágta a disznóól szemöldökfájába, hogy biz az betört alaposan. Két doktor dratrászta össze a nagyrevényü csemete koponyáját.

— **Elfogott pénzhamisító.** A verseczi rendőrség szép fogást tett. Wörle rendőrőrmester megtudta, hogy szombaton reggel a temesvári vonattal egy szerbiai illetőségü egyén fog Verseczre érkezni, ki különféle pénzpréseket magával hoz. Mikor a várt vonat Verseczre érkezett, a mondott rendőr az egyes vaggonokat megvizsgálta és tényleg emberét meg is találta, kit azután a kapitányi hivatalhoz kisért. Ott megmotozták és nála két pénzlemezt szerbiai pénzre találtak. E fogással a rendőr azonban még nem volt megelégedve, mert tudta, hogy az elfogott még két társát várja. Este tehát az érkező idegeneket nagyon is szemügyre vette és akkor látta, hogy egy Andrejevits József nevű rosz hirü verseczi egyénnel egy szerb érkezett, kiben a várt társat vélte felismerni. E két Temesvárról érkezettet tehát szintén egy kis sétára invitálta a kapitánysághoz, és ott kitünt, hogy a rendőri éles szem nem csalatkozott. A két társnál egy lemezt szerbiai pénzre, egyet pedig magyar ezüst ötös készitésére találtak. Utóbbi vésése mesterinek nevezhető. Kihallgatás után Andrejevits lakásán motozást tartottak és ez alkalommal a pénzverőgépet megtalálták. A letartóztattak a következők: Missits Illia szerb-gradiskai korcsmáros, Radoika Staits pozsarevacci mészáros, kinél néhány hamis pénzt is találtak. Andrejevits József verseczi lakos, ki igen rosz hirben állt, és többször a fogház kosztosa volt, végre ennek testvéröcsese, ki ugyazon hirben áll, mint testvérbátya. A biróság a vizsgálatot folytatja.

— **A kengyelfutó.** Gyorok községében óriási irott plakátok hirdetik hogy egy világhirü müvész Gyoroktól Ménesig fog futni ennyi meg ennyi percz alatt. A futás meg is történt s midőn vége volt, a nagy gyüjtést rendezett a körülállók között. Ehhez a tányért a vendéglőstől kérte. Oly ügyesen sasirozott végig a sorokon, hogy a tányérral együtt tökéletesen eltünt a gyoroki láthatárról. A vendéglős azt mondta, hogy hiszen ad ő még több tányért is, csak akkora kengyelfutó jöjjön mint a kisujja!

— **Utépités.** A vizesi ut kőalapozásával és meghomokolásával a város nemsokára készen lesz. Tegnap vette át a kiküldött bizottság a legutolsó homok; és körészletet Pellegrini Paspunle vállalkozótól.

— **A kisujszállás-dévaványa-gyomai helyiérdekü vasut megnyitása.** Mint Gyomáról jelentik, hétfőn volt a kisujszállás-dévaványa-gyomai helyiérdekü vasut mütanrendőri bejárás. A bejáró bizottság 2 órakor indult Kisujszállásról. Dévaványára érkezve a lakosság ott lelkesen fogadta a bizottságot, az épületek és pálya teljesen rendben találtatván, folytatták az utat és Gyomára 6 órakor érkeztek meg, hol ismét diszes közönség várta az első vonatot. A bejárásban résztvettek: Lakatos Aladár a kereskedelmi miniszterium részéről, Lábán József és Jobbányi Ottó a vasuti főfelügyelőség részéről, Chorin Ferencz országgyülési képviselő, társulati elnök, Horthy István igazgató, Terényi Lajos Békésmegye főispánja Jancsovics Pál Bék smegye alispánja és Pollacsek Mihály mint a fővállalkozó Soenderop és társa megbatalmazottja. Az érkező küldöttséget Gyomán kitünő lelkesedéssel fogadták, annál is inkább, mert a Soenderop és társa czég csak az imént kapott engedélyt a békési helyi érdekü vasutakra, mely a bihari vasutak kóti állomásához csatlakozik. Lakatos miniszteri kiküldött mindent rendben találván, a vasutat megnyitotta és a közlekedés ezeknél fogva már ma megindul. Este 100 teritékü banket volt, melyen az első felköszöntőt Baross miniszterre Terényi főispán mondotta. Toasztot mondtak még Terényi főispánra, ki a békésmegyei vasutak hathatós támogatója, Chorin Ferenczre, a társélatra, a fővállalra és Soendorop és torsa czég meghatalmazottjára, Polacsek Mihályra.

— **Gyilkossági merényletet** követett el Temesvártt vasárnap este három negyed 10 órakor a majoroki holló-utczában Maga István iparkamarai titkár háza előtt két részeg ember P e t e r Antal dohánygyári felügyelőn, a ki ekkor a Józsefvárosból lakására akart menni. A két férfi Petert előbb meglökte és azután a szőlőkön tovább haladó szóval is bántalmazta. Midőn erre Peter visszafelelt, a két részeg rátámadt és mellén meg hátán több szurást ejtett, mire a két gonosztevő elillant. Járókelők észrevették a vérében fekvő Petert, gyorsan orvosi segélyért siettek, igy szintén a rendőrséget értesitették. A tett szinhelyére Frank, Tauffer és Bieder orvosok megjelentek, kik a vérző sebeket bekötöttek, mire a szerencsétlent a rendőrség a lakására szállitotta. Az orvosok véleménye szerint a mellen ejtett szurások a nagy vérvesztesség folytán életveszélyesek. Wechselberger kapitány a tettesek nyomozását nyomban meginditotta, és már 11 órakor az egyiket kézre keritette. Az illető K u h n János többször büntetve volt zsebtolvaj, kinek kezén, ingén és mellényén a v é r n y o m o k még láthatók voltak, azonkivül a rendőrség nála Péter kalapját is találta, melyet a gyilkos magával vitt. A további nyomozás a második tettest is kézre szolgáltatta, ki nem más mint G u d i t s József gyárvárosi bocskorkészitő. Ezt Wechselberger kapitány a gyárvárosi magyar-utczában levő lakásában letartóztatta. Letartóztatásánál ruháján szintén vérnyomok észleltettek. A két tettest a biróságnak beszolgáltatták. Peter állapotáról hirlik, hogy alig fog megélni, mert az egyik szurás a tüdőt is érintette.

— **Határsértő rablógyilkosok.** Egy Szegedre érkezett távirati jelentés szerint Dubovácz temesvármegyei faluban több a határon áttört fegyveres szerb rabló meggyilkolt egy dubováczi lakost. Verseczről Loschdorfer csendőrfőhadnagy azonnal a helyszinére ment s a határsértő rablógyilkosokat nyomozza.

— **Tizenkét baraczkmagért.** Egy aradi üzletben történt. Vevők nem igen jöttek s a boltban levő kisasszony nagyon unta magát; elálmosodott. Elhatározta, hogy az ott lévő zsollében komolyan szundikál egyet.

— Csak ne háborgatna aztán senki — gondolta magában a kisasszony. Ah! meg van! Ort állitok az ajtó elé.

S odaszólt egy inasnak.

— Pista, ugyan menjen, álljon az ajtó elé, hogy valaki ne háborgasson, szundikálni akarok egy kicsit. Kap tiz baraczkmagot.

— Adjon tizenkettőt a kisasszony!

— No jól van Pista, adok tizenkét baraczkmagot.

Azzal Pista az ajtó elé állt.

Az utczán minden csendes volt. A kisasszonynak nyugodt lehetett az álma.

Ám egyszer csak közelit az őr felé egy szurtos suszter inas és tele tüdővel fujja: „Aludj babám, aludjál!“

— Csitt. te, ne ordits! — integet neki az őr.

— Már mért ne orditanék, mikor most nekem nagy kedvem van orditani „Aludj babám“ . . .

— Hallgass már te szurkos, isz alszik a kisasszony.

— Alszik? Hol alszik? A boltban? De már azt megnezem.

Es oda állt a tüvölvény a boltküszöbre s nézte, hogy szundikál a kisasszony. A mellett hangosan beszélte el tapasztalatait.

Az a! Nézd, hogy bólingat . . . Hopp! most majd leesett a feje! . . . . Aha most egy légy szállott az órára . . . Nézd már milyen figurákat csinál a szájával . . . Csucsuj baba! . . . Mekkorát bólintott megint! . . . Adjon Isten!

De már ezt nem állhatta az őr. Ugy vágta nyakon az álomzavaró inast, hogy az csak odadöltt a kisasszony lábaihoz.

De nem sok időt töltött ott, felugrott és a bolt előtti tégla rakásból felkapva egy fél téglát, azt ugy vágta az őr fejéhez, hogy az menten beszakadt.

A két inas a kapitány elé került, hol a kihallgatás alatt a sebesült türelmetlenkedett jobban.

— Mehetek már, kérem alássan?

— Hova sietsz olyan nagyon?

— A kisasszony tizenkét baraczkmagot igért.

— Ugy? Na hát csak menj, Jól meg érdemelted!

— **Egy zongoraművésznő** telepedett le városunkban, G o l d b e r g e r Emilia k. a. a bécsi zenekonservatorium növendéke, ki külföldön, Münchenben, Frankfurtban, Párisban stb. szép sikerrel adott hangversenyeket s a lapok elismeréssel irtak müvészi technikájáról, Czélja nálunk az, hogy haladóknak oktatást adjon a zongorában. Tudakozódhatni Zrinyi utcza 3. sz a.

— **Egy végzett** főreálista — szabad óráiban — c o r r e p e t i t o r n a k alsóbb osztályu reáliskolai tanulóhoz ajánlkozik. — Hol? megmondja a kiadóhivatal.

NAGYVILAG.

— **Tisza Párisban.** A »Figaro“ utóbbi száma azt irta, hogy T i s z a Kálmán magyar miniszterelnök „Hoch báró“ név alatt 9-én (szez ma) Párisba érkezik. Még a „Figaro“ e száma Budapestre se érkezett, már is jött a czáfolat, hogy hirből egy szó sem igaz; de azért egy szélsőbali ujság már vezérczikket (!) is irt Tiszáról, hogy miért ment Párisba . . .

— **Császári romantika.** Az oldenburgi herczegség egyik városkájában a minap váltott jegyet egy éltesebb hölgy egy magas állásu férfiuval s ez eljegyzési hirrel kapcsolatban a német lapok e hölgyről érdekes történetet beszélnek el. Ez a hölgy ugyanis I. V i l m o s császár életében romantikus szerepet játszott. 1873-ban a szóban forgó hölgy még mint fiatal St. kisasszony a doberaini tengeri fürdő sétányain magára vonta I. Vilmos császár figyelmét, ki beszédbe ereszkedett vele, érdeklődéssel tudakozódott neve és származása iránt. Mikor a császár elutazott a fürdőből, elkérte a leány arczképét és egy sárga rózsát adott neki. Tizenkét év multa találkozott a császár ismét a leánynyal, s azonnal ráismert az arczra, mely annyira lebilincselve leikét. Szárnysegéde által meghivatta a leányt az udvari bálra, hol szivélyesen üdvözölte őt és sokáig társalgott vele. Másnap reggel a császár pompás gyémánt ékszert küldött a leánynak emlékül. Többször nem találkoztak, de Vilmos császár halála után a holgy a császár szárnysegédétől megtudta, miért érdeklődött érte I. Vilmos. St. kisasszony ugyanis feltünően hasonlitott Vilmos császár ifjukori szerelmének tárgyához: a szép Radziwill Eliz herczegnőhöz, kit soha életében nem tudott elfeledni. St. kisasszony arczképe még a császár halála napján is ott volt asztalán.

— **Az érdekes népek Párisban.** A párisi világkiállitás gyarmati részében foglalatoskodók, a különféle fekete, sarga, barna képü ficzkók nagy szerencsével bódítgatnak a párisi hölgyek között. A párisi exczentrikus nők között akad elég, a ki e furcsa népségekkel szemben olyan gyöngédséget tanusit, mely a mesével határos s ennek tulajdonitandó, hogy a kiállitásban alkalmazott exotikus legények száma folyton fogy. Nemrég a kariói utczában alkalmazott szamárhajtó fiuk egyikét csábitotta el foglalkozásától egy dusgazdag hölgy, mostanában pedig egy anamita hagyta el a kiállitást, hogy boldogabb hazába költözzék, valamelyik párisi boulevard palotában. A mandulametszésü szemü anamiták általában különös kedveltjei a párisi nőknek meg a m a g y a r c z i g á n y o k. A hol csak magyar czigányok játszanak, özönnel láthatók a párisi nők és különösen a „Restaurant Créele“ bandájának tagja körül örvendenek különös kelendőségnek. Hir szerint a banda egyik kormos képü tagja olyan hóditást csinalt, hogy egy világhirü csokoládégyáros lánya kijelentette szülei előtt, hogy a nyalka muzsikus nélkül nem élhet. A nehéz álapoton azért volt még nehezebb segiteni mert a sötét képü, de nyájas természetü muzsikus már f leséges volt. A csokoládégyáros azonban, ha igaz, amit a „Créole“-ban mint bevégzett tényt beszélnek, nagy összeg pénzzel rávette a fiatal czigány feleségét, hogy mondjon le az uráról, amit az asszony megtenni hajlandónak is nyilatkozott.

— **Washington egyetlen élcze.** Washington az amerikai unio atyja igen komoly ember volt: a mint a h gyomány tartja, egész életében csak egyetlen élczet csinált. A legelső kongresszus tárgyalásain egy kongresszusi tag a szövetségi hadsereg felállitásának megbeszélésénél azt a javaslatot tette, hogy a hadsereg soha se legyen nagyobb, mint 3000 főnyi. Erre Washington azzal az ellen-javaslattal állott elő, hogy 2000 főnyinél erősebb hadsereg s o h a s e l é p h e s s e á t a z U n i o h a t á r á t. Erre általános kaczaj tört ki s az előbbeni javaslatot elvetették.

— Az **antverpeni katasztrófa.** 1830. óta nem érte akkora szerencsétlenség Antverpen városát, mint a szeptember 6-iki, a mikor a Corvillain-féle tölténygyár és nyomban utána a Rieth és társa petroleum-telepe a légbe röpült, a napról-napra többnek kimutatott áldozatok szomoru vesztét okozva. Az antverpeniek folyton iszonyu izgatottságban vannak. Kép elhetni első ijedelmüket, mikor először hangzott a dörrenés, mely olyan volt, mintha a várost egyszerre ostrom alá fogták volna. A dörrenések szakadatlanul ismétlődtek, ugy annyira, hogy még a távolabb fekvő városrészekben is földrengést véltek érezni. Az ajtókat a rezgés kidobta sarkaikból, a mennyezetek bedőltek. A halottak közt van állitólag négy angol, a férj, nő és két leányuk, a kik kocsin nézték meg a kiöltöt, mikor a robbanás megölte őket. — Borzasztó a sok sebesült a kórházakban és szivszaggató a rokonok fájdalma. A kár, melyet a robbanás eddig okozott, iszonyu. A katasztrófa szinhelyének közelében több gyár és lakóház bedőlt, vagy teteje lerepült; több utczán a kirakatok tükörablakai sorban összezuztak. A medencze hidját igazitó viznyomásu gép szétrombolódott. — Hétfőn már sikerült a tüzet a petroleumtelepen elnyomni. A l e é g e t t t e r ü l e t n é g y h o l d r a t e r j e d. — A katasztrófa áldozatainak száma többre rug 400-nál ezek közt 125—130 halott. A k i r á l y vasárnap a belügyminiszter kiséretében volt Antwerpenben és néhány órát kizárólag a kórházak meglátogatására forditott. A temetésnél külön képviselő által helyettesitteti magát. A nép nagyon melegen fogadta a királyt; a sebesültek megvigasztalódtak, mikor megje ent köztük. Midőn a király elutazott Wael polgármesternek 12000 frankot adott a szerencsétlenül járt tölténygyári munkások családjai számára. C o r v i l l a i n ellen meginditották vétkes hanyagság és emberölés miatt a vizsgálatot. Vajjon letartóztatják-e, a felett még nem határozott a törvényszék. A kabinet tagjai 1000 frankot küldtek a segélyző-bizottságnak.

— **Rövid hirek.** L e o p á p á r ó l most azt hiresztelik, hogy elutazik ugyan Rómából, de nem végleg, csak meglátogatja a katholikus országokat. — B e r l i n v á r o s hatósága a város tizenkét pontján állittat fel éjjel megvilágitott villamos órákat, melyek mindegyike 400 markába, kezelése pedig évi 270 márkába kerül. — A n e m z e t k ö z i é r t e k e z l e t mely az afrikai rabszolgakereskedés elfojtásáról fog tanácskozni, október 15-én ül össze Brüsszelben. — R ó m á b ó l jelentik, hogy a pápa Piavi érsekét nevezte ki jeruzsalemi patriarchává. — F a t a l i s s a j t ó h i b a érte a franczia antisemita liga elnökét, Drumont Edét, ki röpiratot adott ki „a világ összes jezsuitái“ ellen s most hosszabb nyilatkozatot közöl, mely szerint ő az „izraelitái“ szót irta, de a sajtóhiba kiforgatta. — A t ö r ö k k o r m á n y Vahan efendit, az igazságügyi miniszterium mustetárját küldi Rómába követnek.

KÖZGAZDASÁG.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara 1888. évi jelentése.

III.

(Befejező közlemény.)

Az ipari munkások közül, e kamara meggyőződése szerint, első sorban az iparossegédek érdemelnek figyelmet. Ezen osztály ma könnyen megtehetős ezüllött alapotba juthat, mert betegség és szerencsétlenség esetén nincs róla ugy gondoskodva, mint kivánatos volna. Azért e kamara külön felterjesztésben is ki ejtette abbeli nézetét, hogy az iparossegédek segélypénztarait kötelezőleg létesiteni kellene, és azután, mert igazságosan és czélszerűen másként nem is lehet, ezek a pénztarak egy országos kötelékbe lennének össze foglalhatók. Abban igazat kell adnunk az országos iparegyletnek, hogy a mennyiben a balesetek elleni biztositásnak nálunk tere van, annak eszközlésével ezt a köteléket lehetne egyuttal a leghelyesebben megbizni.

A hadsereg iparczikkekkel részben a hazai kisipar által leendő ellátásá ak rendszeresitése felé a mult évben egy nagy lépés történt, midőn a bőrnemüek szállitásának biztositására szolgáló szerződés felmondatván, a magyar kisipar részére a Magyarországot illető jutalék negyed része kiszakittatott. Ezen megbizatás kellő módon leendő teljesithetése végett a hazai kisiparosok közül számosan, k ztük az aradiak is, az ide való buzgó ipartestület által képviselve, szövetkezetté alakultak, mely a 150,000 forint értékü bőrnemüek szállitására az ajánlatot megteendi és a szerződést a közös hadügyminiszteriummal meg fogja kötni. Örvendetes jelenség gyanánt emlitjük fel, hogy Arad ipari jellege a szövetkezet kebelében méltányolva lőn, mert a vidéki városok közül az első osztályba Arad egymaga helyeztetett Budapest mellé, mig a többi iparos vidéki városok csak a második osztályban foglalnak helyet.

Mint már néhány év óta, ugy most is, a kereskedelmi és iparoktatás ügyét kell, mint olyat, mely örvendetes fejlődésnek indul, különösen kiemelnünk. Az aradvárosi kereskedelmi akadémia a hozzá fűzött várakozásoknak teljesen megfelelt, sőt azokat, mert nagyon gyorsan valósultak, sok tekintetben tul is haladta Hogy szükséget pótolt, azt már felállitásának e ső évében tapasztaltuk, de hogy a szülők, mint általában a nagyközönség által annyira felkaroltassék és ily szép eredményekkel lepjen meg, azt néhány év előtt még nem mertük hinni. Az intézet buzgó vezetői, különösen kitünő igazgatója és tanári kara, elkövettek minden annak lehet magas szinvonalra emelése érdekében. Első sorban ennek a törekvésnek köszönhető a siker, melyet vizsgálatain feltüntet. Ez magyarázza meg azt az áldozatkészséget, melyet irányában az aradi kereskedelmi testület s az egész itteni közönség tanusitott, midőn rövid nehány hónap alatt annyi pénz gyült egybe, hogy az Arad szab. kir. város által adományozott telken ez intézetnek, mely a város és kereskedelmi osztály büszkeségévé nőtte ki magát, akkor, midőn ezen jelentésünk nyomtatásban is napvilágot lát, már tető alatt levő nagy és szép, emeletes saját heyisé e lesz. E kamara is megelégedéssel tekinthet vissza tehát azon lépesekre, melyeket az intézet javára tett és azon áldozatokra, melyeket érette hozott, mert azok már is bőven kamatoznak az általa szolgált kereskedelmi és általános közgazdasági érdekek részére.

Az iparostanoncok oktatása az egész kerületben szintén szépen fejlődött. Maga ez a tény eléggé indokolja a régi ipartörvény módositását, mivel a nélkül e fejlődés valószinüleg nagyrészt elmaradt volna. Fel kell emlitenünk itt, hogy az iparostanoncok munkáiból most már mindenfelé tartatnak kiállitások, melyek jutalmazási czéljaira e kamara pénzerejéhez mérten rendszerint szokott segélyeket megszavazni, költségvetésének tiz százalékát pedig tudvalevőleg rendesen a kereskedelmi és iparoktatás czéljaira forditja.

A bányatermelés terén csak a nemes érczbányászat mutat némi mozgalmat Hunyadmegyében, hol külföldi, különösen német és angol tőke helyezkedett el. Az eredmény azonban eddig alig felelt meg a hozzáfűzött várakozásoknak. A vasbányászat a mult évek alatt vett méretekben folytattatott. A szénbányászatnál jelesül a zsilvölgyi becses barnaszéntelepeknél, azoknak a piaczokt ól való távolsága és a Romániával fenn álló vámháboru miatt nem következhetett be nagyobb lendület.

Általában a kereskedelmi politikai helyzet tavaly nem alakult át, sőt az lényegesen nem is valtozott, habár a mult év folyama alatt Olaszországgal és Svájczczal sikerült becses tarifaszerződéseket kötnünk, melyek azonban valószinüleg csak 1892-ig maradnak érvényben midőn e téren egész Európában ujból alakul minden. Németországgal és Franczia országgal ma is csak legtöbb kedvezményi szerződéseink vannak, Romániával pedig nincsen semmiféle kötésünk a minek káros hatasát első sorban ugyanezen szomszédország, de azután mi szintén rezzük. E kamara tagjainak s iparosaink egy részének, sőt vasutainknak is van alkalmuk ezt tapasztalni és érezni. De természetesen a kereskedelmi viszonyoknak szerződés által leendő szabályozását e testület sem kivánja másképp, csak akkor, ha azáltal hazánk életérdekü gazdasági érdekei nem szenvednek.

A hitelügyre nézve a mult évben szerzett tapasztalatok ujból bizonyitották azt, hogy az ezt szabályozó törvények nem mindenben felelnek meg a szükségnek, s hogy különösen egy bekövetkezhető nagyobb válság esetén takarékpénztáraink könnyen nagy veszélyben foroghatnak. E kérdés azonban szerfelett kényes és nehéz. Elszigetelt jelenségekből csak általános következtetésekre juthatni, és egyedül azok alapján nagyon bajos egy száz és száz millionyi forgalmat érintő reformokat keresztülvinni oly téren, melyen egyébként rendkivüli fejlődés mutatkozik. Hogy e kérdést mégis megérintjük, annak oka, mert óhajtanunk kell, hogy azzal ott, honnan hiteltörvényhozásunk kezdeményének ki kell indulni, annak tanulmányoztatása és alkalomadtán megvilágitása, s ha a helyzet és teendők tisztába hozatnak, a megfelelő lépések megtétele szem elől ne tévesztessék.

E téren üdvözölni kell azt a tevékenységet, melyet a kis gazdák és iparosok hitelügyének fejlesztése érdekében Aradvármegye birtokosai kifejtettek, mert áldozatkészségükkel lehetővé tették azt, hogy itt egy oly megyei hitelszövetkezet létesült, mely kellő gondozás mellett a kis termelőket megyeszerte kiragadhatja az uzsorások kezei közül.

A közlekedési eszközök a mult évben is fejlődtek e kerületben. Az aradi és csanádi egyesült vasutaknak egy szárnyvonala, a borosjenő-csermői, tavaly kiépült, a borossebes-gurahonczi pedig kezdeményeztetett, és a folyó év őszén valószinüleg szintén átadatik a forgalomnak. Ezenkivül engedélyezve lőn a kisujszállás-debrecenyi vasutnak egyik helyiérdekü vasut, melyhez az állam szintén nem járul segélylyel, de a melynek kezelését az engedély egész tartamára biztositotta a magyar kirá yi államvasutak igazgatósága részére. Ez évben nehány iparvasut is kezdeményeztetett a Maros és Körös völgyében, fa-földolgozógyárak szolgálatában. Azok kivitele a folyó évnek van fenntartva.

Az aradi távbeszélő használata nem tud szélesebb körökben elterjedni. Udvözölnünk kell azért a kormány azon elhatározását, hogy ez intézményt kezeibe veszi és a városokban levő, valamint a városokat összekötő ily készülékeket nagyobb mértékben szándékozik létesiteni, mert az ujabb kor müveltségével és államiságával járó nagy terheket csak ugy leszünk képesek huzamosabban is elviselni, ha a technika minden haladását és a modern kultura minden vivmányát felhasználjuk.

Nagyon lehet azért sajnálni, hogy nálunk a hajózás oly folyókon is, mint a Maros, aránylag kevéssé van kifejlődve, és hogy a viziutak fontossága iránt általában sokkal kevesebb erzék mutatkozik, mint kellene. E vidéken a mult évben a „Szárazér“ szabályozása lőn elhatározva, de csak a vizek levezetése czéljából. A hajózás vagy öntözés czéljaira leendő felhasználása szóba sem jött, pedig Kvassay Jenő kulturm nökségi főnök azon kijelentése, hogy az öntözés felkarolása esetén e vidék a legdusabb tája lehetne nemcsak hazánknak, hanem Európának, az érdekeltség által is megszivlelendő kijelentés.

A vásárok a mult évben nem sikerültek, még az oly hires állatvásárok forgalma is, mint a gyulaiak a várakozások megett maradt. Ezen összejövetelek különben már annyira szaporodtak, és ellenök annyi a panasz, hogy azok redukalásának és általában szabályozásának kérdése nemsokára elemi erővel fog előtérbe lépni.

A törvényhozás a mult évben igen fontos közgazdasági tárgyu törvényekkel gazdagitotta törvénytárunkat, melyeket jelentésünkben, annak helyén, névszerint is kiemelünk. Itt általánosságban csak annyit kivánunk hangsulyozni, hogy a mult évről adott ezen szemlénk tanusága szerint még mindig elég teendő kinálkozik e részben, és hogy a gazdasági tartalmu, nagyobb mérvü törvényhozási működést ezentul is valószinüleg elkerülhetlenné teendik.

Itt mindjárt reá kell térünk a közigazgatás most általán hangoztatott reformjára is, mert ahhoz szintén nagy gazdasági érdekek füződnek. E kamara meg van például arról győződve, hogy ha közigazgatásunk a modern állam igényeinek megfelelőleg jett volna szervezve, az ország szőlőterülete sem pusztulna ily rohamosan, mert a vész terjedését gátolni hivatott intézkedések annak idején, mig késő nem volt, a czél szempontjából sokkal megfelelőbben hajtattak volna végre. Ez milliók és milliók megtakaritatását jelentette volna hazánkban évenként, mint a hogy Németországnak roppant haszna van abból, hogy az egész phylloxeravész a kitünő közigazgatása által teljesitett védekezés mellett nem szakadt egyszerre reája.

A jogszolgáltatás mezeje reformokat nem mutatott a mult év alatt; annál nagyobb reményekkel nézünk azok elé a jövőben.

Ezekben van szerencsénk a gazdasági helyzetről általánosságban szóló jelentésünket előterjeszteni.

Hátra volna még azon különös óhajokat, melyeket több mint egy évtizeden át megszoktunk évi jelentéseinkhez füzni, e alkalommal a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő méltóságának a kamarához éppen most érkezett azon nagybecsü leirata, melylyel folyó évi október hó 5-ére kamarai egyetemes gyülést meltóztatott összehivni. Ott lesz annak helye, hogy a kamarai intézmény reformjára, az ipar fejlesztésre, iparpártolásra, a kereskedelmi politikára és az ezekkel kapcsolatos fontos kérdésekre vonatkozólag konkrét alakban előadjuk nézeteinket, melyeket egyébiránt részint régibb jelentéseinkben, részint külön felterjesztésekben már ismételve volt alkalmunk kimondani. — Most csak annak hangsulyozására szoritkozunk, hogy az imént felhozottak tanusága szerint is a kereskedelem és ipar fejlesztése és előmozditása terén sok fontos feladat várja megoldását. Vajha sikerülne a kormány és minden e részben véleményt mondani hivatott testület vállvetett munkásságának üdvös, a létező helyzet és mutatkozó szükségeknek megfelelő alkotásokat létesiteni.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

— **A magyar államvasutak** 35-dik heti bevételeinek kimutatása: 1889. aug. 27 — szeptember 2.: utazók száma 256,900, áruk 168,360 tonna, bevétel 879,830 frt, 1888. hasonló szakában 932,106 frt, ez idén kevesebb 52,276 frttal; május havi bevételi helyesbités a tényleges eredmény szerint 298.823 frt; 1889. január 1—szeptember 2.: utasok száma 4.185,370 áruk 5.182,750 tonna; bevétel 25,446 312 frt, 1888. hasonló szakában 25,451.574 frt, ez idén kevesebb 5262 frttal.

— **Szesz-üzlet.** —

(Szeptember 10.)

(B.) Szesz. Készáru nagyban 49.—, kicsinyben 49,50 hordó nélkül pr 100 Liter % beleértve 35 frt fogyasztási adó.

— **Budapesti gabnatőzsde** —

(Szeptember 10.)

Jó kinálat mérsékelt vételkedv. Forgalom 20000 mm. Oszi buza 8.48—49. Tavasz buza 9.07—08. Maj—junius; tengeri 5·68—69. Oszi árpa 6.70—75.

Sertéskereskedelmi csarnok

— Budapest-Kőbányán. —

Kőbánya, szept. 9. A üzlet kellemesebb. Magyar uraságí öreg, nehéz 40—42·— forint, fiatal nehéz 44—45 forint, fiatal közép 43.—45.50 forint, fiatal könnyü 47.—48.50forint, közönséges (szedett)nehéz 40.—42 forint, közép 44—45.50 forint, könnyü 47—49 forint. Romániai, bakonyi, átmeneti nehéz —.——.— forint, közép —.——.— forint, könnyüek —.——.— forint, eredeti (Stachel) nehéz —.——.— forint közép —.——.— forint — Szerbiai nehéz 42.—43.— frt, közép 43.—44— frt, könnyü 43—44.50 frt. Hizó egy éves —.— —.— frt, hizó két éves makkos —.——.— forint hizó öreg —.——.— forint. — Sertéslétszám szept. 6-án volt készlét 124,672 drb, szept. 8-án felhajtatott 1516 drb, szept. 8-án elszállittatott 2071 drb, szept. 8-án maradt készletben 124,117 darab sertés.

— **Gabonaüzlet.** (Budapest, szeptember 9.) B u z a ma jól kináltak, a kereslet korlátolt volt. Elkelt mintegy 20,000 métermázsa, finom fajok változatlanok, alárendelt minőségeh 2 és fél krral olcsóbbodtak.

E g y é b g a b o n a n e m ü e k b e n a csekély forgalom. változatlan árakon.

Buza: (uj) T i s z a v i d é k i 100 mm 80 k. 8 frt 75 kr, 100 mm 79·7 k. 8 frt 75 kr, 100 mm 79 k. 8 frt 55 kr, 500 mm 78 7 k. 8 frt 5 kr, 500 mm 78 k. 8 frt 80 kr, 200 mm 78 k. 8 frt, 300 mm 79 k. 7 frt 95 kr, 500 mm 79 k. 8 frt 15 k8 100 mm 79 k. 8 forint, 100 mm 76 k. 8 forint 40 kr.

P e s t m e g y e i 100 mm 79 k. 8 frt 45 kr, 200 mm 78 k. 8 frt 45 kr, 200 mm 78 k. 8 frt 40 kr.

F e h é r m e g y e i 100 mm 78·5 k. 8 frt 65 kr.

K a l o c s a i 1000 mm 74·3 k 8 frt 30 kr.

B á n s á g i 1000 mm 78·5 k 8 frt 50 kr, 1000 mm 7·4 k 8 frt 20 kr.

Buza (ó) S z e n t e s i 34000 mm 80 k 8 frt 75 kr.

B e c s e i 2500 mm. 79 k 8 frt 70 kr.

D u n a i 100 mm 80 k7 frt 65 kr, 600 mm. 78·3 k 7 frt 65 kr, 100 mm 76·5 k 7 frt 65 kr.

Rozs 200 mm 6 frt 70 kr, 300 mm 6 frt 75 kr, 200 mm 6 frt 65 kr.

Arpa 100 mm 6 frt 20 kr, 200 mm 6 frt 55 kr.

Zab 750 mm 6 frt, 200 mm 6 frt 30 kr, 200 mm, 6 frt 35 kr.

Tengeri 750 mm 4 frt 90 kr, 100 mm 5 frt 15, 500 mm 5 frt 20 kr

Határidőüzlet. A határidőüzletben az irányzat csendes volt.

Határidők jegyzése déli 12 órakor:

Buza tavaszra 8.90—92 forinton, buza őszre 8.30—8.32 forinton, buza május—juniusra —.—.— forinton. — Tengeri (uj) 1890 május—juniusra 4.97—499 forinton, — Zab tavaszra —.—,—.— frton. — Káposztarepcze augusztus—szeptemberre 18.75 19 frton.

Köttetett:

Buza 1890 tavaszra 8.97—8·85—8.98 frton, őszre 8.36—8.26—8.38 frton, tengeri (uj) 1890 4.70—4.71 forinton, julius—áuguszusra 4.86—4.88 forinton, zab tavaszra 5.31—5.31 forinton, őszre 5.32—5.34 forinton.

Hivatalos jegyzések:

Buza tavaszra 897 pénz, 8.99 áru, buza őszre 8·37 pénz, 8·39 áru, május—juniusra — pénz, —.— áru, — Tengeri juniusra 4.97. pénz, 4.99 áru, uj tengeri 1889. május—auguszt. 4.70 pénz, 4.72 áru. Zab tavaszra 5.46 pénz, 5 50 áru, zab őszre 6.22 pénz, 5.82 áru. Káposztarepcze aug—szeptemberre 18.75—19 frton.

H i v a t a l o s a n f e l m e g h a t á r o z t a t o t t ma 3000 mm buza, 100 métermázsa tengeri és 500 mm, repcze f. hó 14-én leendő átvételre.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és érték tőzsdén 1889. év szeptember hó 10-én.

Magyar aranyjáradék 4. sz.	99.70
magyar papirjáradék 5,	94.65
magyar vasuti kölcsön	—.—
magyar keleti vasuti államkötv.	99 75
magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	—.—
magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	112.25
magyar földtehermentési kötvény	104.75
magyar földtehermentesités kötv. záradék	104.75
Temes-bánáti földtehermentési kötvény	104.75
Temes-bánáti földtehermentési kötv. zár.	104.75
Erdélyi földterhementesitési tkövény	104.75
Horvát-szlavon földtehermentési ntesiköv	—.—
Magyar szőlőidézemaváltsági kötvény	99.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	137.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	130.—
Osztrák járadék papirban	83.50
Osztrák járadék ezüstben	84 25
Osztrák járadék aranyban	110.—
1860-iki osztrák államsorsjegy	137 50
Osztrák-magyar bankrészvény	908.—
Magyar hitelbankrészvény	317.50
Osztrák hitelintézeti részvény	307.20
Cs. és ki. arany	5.68
20 frankos arany (Napoleon d'or)	9.48
Német birodalmi márka	58.25
London	119.50
20 márkás arany	11.85

Felelős szerkesztő:

HINDY ÁRPÁD.

BUDAPESTI TŐZSDE.

Szeptember 7-án.

	Pénz	Áru
M. kir. aranyj. adóment. 4% . .	99 50	99 80
„ „ papirjáradék adóment. 5%	— —	— —
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fc.) 5%	94 55	94 85
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	— —	— —
M. 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	— —	— —
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	— —	— —
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	112 —	113 —
M. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	137 25	138 —
„ „ „ 50 frt drbja	137 —	138 —
Tiszai s szegedi kölcsön 4% . .	130 —	131 —
M. k. födtm. kötvények 5% . .	104 75	105 25
„ „ „ „ 1867. zárad 5%	104 75	105 25
M. k. földtm. kötvények temesi 5%	104 75	105 25
„ „ „ „ 161. zárad. 5%	104 75	105 25
M. k. földtmi kötvények horváthorsz. 5%	— —	— —
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104 75	105 52
„ „ „ erdélyi jelz. urb. vk, (100 frt 5%	98 50	99 —
Szőllődézsmavált. kötv. (100 frt) 5%	100 —	101 —
Pest vár. kölcsöne 1870. évből 6%	101 50	102 —
„ „ „ 1871. évből 6%	107 —	109 —
Budapest főv, 1880. kölcsöne 6%	100 —	100 25
Budapesti bankegyes. részvényt.	100 —	100 50
Magy, alt. hitelbank	281 —	281 50
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	— —	— —
Magy. lesz. s pénzváltóbank . .	99 25	99 50

	Pénz	Áru
Magy. orsz. bank'részvény-társaság	— —	— —
Osztrák hitelintézet	303 90	304 10
Osztr.-magyar bank	880 —	885 —
I. magyar iparbank	153 —	155 60
Pesti magy. keresk. bank . . .	712 —	715 —
Bécsi bizt. társulat	168 —	17 —
Bécsi élet- s jár. bizt. társ. . .	215 —	— —
Első magy. általános bizt társ. .	3140 —	3150 —
Foncière pesti bizt. társ. . . .	66 50	67 —
Magyar-franczia bizt. társ. . . .	— —	160 —
Pannonia visszb. társ.	945 —	955 —
Concordia malom	528 —	531 —
Első budapesti malom	1045 —	1050 —
Erzsébet malom	242 —	244 —
Hengermalom	595 —	600 —
Lujza malom	252 —	255 —
Molnárok és sütők malma . .	353 —	350 —
Pannonia malom	755 —	760 —
Viktoria malom	130 —	132 —
„Adria“ m. tengeri hajó . . részv. t.	— —	— —
Alföld-fiumei vasut 5%	175 50	176 50
Bátaszék-domb.-zákány vasut 5%	— —	— —
Déli vasut 5%	— —	— —
Eszakkeleti vasut 5%	154 50	155 50
Erdélyi vasut 5%	194 50	195 50
Győr-sopron-ebenfurti vasut 5%	— —	— —
Kassa-oderbergi vasut, 5% . . .	142 —	143 —
Magyar galiczíai vasut 5% . . .	160 50	161 60
M, ny. v. (sz.-győr-grácz vasut 5%	157 60	158 —
Osztrák államvasut 5%	232 50	233 —
Pécs-barcsi vasut 5%	188 —	189 —
Tisza vidéki vasut 5%	246 —	248 —
Osztr. dunagőzhajózási tár. t. .	— —	— —

	Pénz	Áru
Pesti kozuti vaspálya	430 —	432 —
Pesti köznti vasp. élvezet-jegyek	110 —	215 —
Budepesti III. ker, takarakp. . .	108 —	110 —
Országos központi	452 —	457 —
Pesti hazai első	7325 —	7525 —
Egyesült Budapest fővárosi takp,	452 —	455 —
Magyar ált, takarékp, részvény .	88 —	89 —
Alagut	145 —	147 —
Általános waggon kölcs. társaság	69 —	72 —
„Franklin“-társulat	198 —	200 —
Ganz és társa vasön, és gépgyár	826 —	830 —
Geschwindt-féle szeszgyár . . .	330 —	332 —
Gyapjum, és biz, I. magyar . .	246 —	250 —
Keresk, épülete	675 —	— —
Könyvnyomda „Athaeneum“ . .	444 —	448 —
„ Pesti	1070 —	1100 —
Kőszénb és téglagy, (Drasche) .	221 —	222 —
Nemzetközi waggon-kölcsön-részvénytársaság	59 —	224 — 60 —
Pesti építő-társaság	— —	— —
Rimamurány-salgótarj, vasutrvtrs,	100 —	101 —
Salgótarjáni kőszénb, ...	171 —	172 —
Schlick-féle vasö, és gépgyár . .	152 —	154 —
Schlick-féle vasö, és gépgy. II, kib	— —	— —
Serfőzde első magyar	810 —	820 —
Sertéshizlaló	270 —	274 —
Sós uti kőbánya	— —	— —
Specium- és czellisztgyár . . .	110 —	120 —
Szálloda-részvénytársaság . .	104 —	106 —
Tégla- és mészégető ujlaki . . .	149 —	150 —
Törk dohányrészvény	— —	— —
Gőztéglagyár kőbányai	25 —	255 —
Mjelz.-bank ny.kölcsön kötv. 4. sz	20 —	105 50

Záloglevelek.	Pénz	Áru
M. földhitelint. papirérték 5%	100 75	102 50
„ „ „ 4%	100 75	101 50
„ „ „ 4%	97 10	97 60
„ „ arany v. ezüst 5%	120 —	121 —
„ jelzálogbank 5%%	103 —	— —
„ „ 5%	103 —	104 —
Kisbirt, orsz. földh.-int . 5%%	101 25	102 —
Osztr.-magyar bank o. é. . 5%	101 90	102 50
„ „ „ „ „ 4%%	99 60	100 25
„ „ „ „ „ 4%	99 60	100 50
Pesti keresk. bank . . . 6%	103 —	103 50
„ „ „ 5%%	101 —	101 —
„ „ „ 5%	101 25	101 —
Albina tak. és hitelint. . . 6%	101 —	102 —
Elsőbbségek.		
Budapesti láncz hid 5%	103 —	105 —
Loyd- és tőzsde-épület . . 6%	99 50	— —
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sorsj.	11 —	11 50
Osztrák vörös-kereszt-egylet . .	19 50	20 —
Pénznemek.		
Cs.-kir. arany (vert)	5 63	5 68
Cs.-kir. arany (kör)	5 54	5 59
Osztrák magyar 8 frtos arany .	9 25	9 47
20 frankos arany	9 48	9 —
Osztrák és magyar ezüst . . .	— —	— 59
Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	58 25	58 50
Ném.bankp.100 ném. bir. márkáért	58 30	59 56
Amsterdam 100 holland. fo. .	98 50	98 75
Páris 100 frankért	47 25	47 45
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	47 15	47 22
London 10 font sterlingért	119 40	119 90

7362—1889. 9A III.

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A magyar államvasutak igazgatósága az utazó közönség nagyobb kényelmére fővonalain egyes éjjeli vonatoknál hálókocsikat és nappal különösen gyors vonatoknál étkező kocsikat kivánván közlekedtetni ezen kocsik beszerzését és rendelkezésre állitását nemkülön en az azokbani kiszolgálást magán vállalatra óhajtja ruházni, miuek czéljából nyilvános pályázatot hirdet.

A felvételek, melyek mellett a magyar államvasutak igazgatósága a fentemlitlett kocsiknak vonataiba való beosztást szerződésileg biztositani kivánja a következők :

1) 1 A hálókocsikat illetőleg:

a) A hálókocsiknak megnevezett fél és egész szakaszokkal kell birniok, melyekben 18—20 első és másodosztályu utas kényelmes nyugvóhelyet találhat. A szakaszok mindkét osztályban egyforma berendezéssel látandók el és olykép osztandók be, hogy az első osztálynak elkülönithetők legyenek és ezekben az utasoknak egymásfelettti alvása kikerültessék.

b) A hálókocsik Pintsch-féle gázvilágitással és olyan fütési berendezéssel legyenek ellátva, mely rendszerint, mind a mozdonytól ellátandó gőzfütés működik, rendkivüli esetekben azonban, mint melegviz fütési berendezés is legyen használható. A kocsiknak egyik forgóállvanya kézi és Westinghouse fékkel, a másik forgó állvány Haroy-féle fékkel legyen ellátva. Azonkivül a kocsiknak a magyar államvasutak által később megállapitandó vészjelzővel 2 drb két tégelyü forgó állványal (Pruckgestell) lehetőleg nagy és leereszthetőnek szerkesztett ablakokkal, redőnyökkel laternával magasbitott tető által elérhető jó szellöztetéssel, két clossettel, az egyik nők, a másik urak számára, mindegyik closset egyesitve egy-egy toilettel és egy a kisérő részére szolgáló fülkével, (melyben egy melegitő készülék állandó felkell birniok. A gázlámpák égési tartama 10 órára legyen megállapitva.

c) A nyugvóhelyek részére szükséges teljes ágyberendezés kiállitása uemkülönben annak fenntartása és tisztitása illetve mosatása a vállalat feladata.

d) A kiállisandó hálókocsik száma egyelőre, 19-ben állapittatik meg, de köteles a vállalat a magyar államvasutak feszólitása esetén, a hálókocsik számát a kivánt számban szaporitani és pedig olykép, hogy a kivánt kocsik legkésőbb a vett felszólitás napjától számitott hat hó alatt forgalomba helyezhetők legyenek.

e) Minden egyes forgalomba helyezett hálókocsiknál tehát a tartalék kocsik kivételével a vállalat részéről egy kisérő alkalmazandó, kinek feladata az utasok megfelelő elhelyezése és kiszolgálása.

f) A vállalat részéről ajánlatban világosou kiteendő, hogy a hálókocsik használatáért az utasoktól minő dijakat kiván beszedni és pedig elkülönitve az I. és II. osztály részére és elkülönitve a nappali és éjjeli használatáért.

2) Az étkező kocsik részére :

a) Az étkező kocsiknak összesen mintegy 30 személy kényelmes elhelyezésére szolgáló és egy tolóajtóval ellátott fal által kisebb és egy nagyobb részére osztott étkező teremmel és a megfelelő konyhával, gázvilágitás és a hálókocsiknak megfelelő fütési berendezéssel, egy forgó állv nyon kézi és Wentinghouse, a másik forgó állványon pedig Hardy féle fék felszereléssel a magyar államvasutak által megállapitandó vészjelzővel 2 drb két tengelyü forgó állványal (Truckgestell) lehetőleg nagy ablakokkal, redőnyökkel és laternával magasbitott tető által elérendő jó szellőzéssel kell birniok.

b) A kiállitandó étkező kocsik megkivánt száma 9. A válalat azonban köteles a magyar államvasutak felszólitása esetén az étkező kocsik számit szaporitani és pedig olykép, hogy a vett felszólitásból legkésőbb 6 hónap alatt a kivánt uj kocsik a magyar államvasutak rendelkezésére álljanak.

c) Minden egyes forgalomban lévő étkező kocsi részére — tehát a tartalék-kocsi kivételével — köteles a vállalat a szükséges kiszolgáló és konyha-személyzet kiállitásáról gondoskodni, épugy mint feladata leend a vállalatnak az étkező-kocsinak teljes belső berendezéséről ide értve a szükséges edényeket, poharakat, konyhaeszközöket stb. is gondoskodni.

d) A kiszolgáltatandó ételek és italok árjegyzéke az étkező kocsiban kifüggesztendő, megjegyezvén, hogy az árak, illetve a kifüggesztendő árjegyzék a magyar államvasutak igazgatóságától előzetesen jóváhagyandók.

3. Mindkét nemü kocsik részére :

a) Ugy háló, mint az étkező kocsik kell, hogy a német vasutegyletben érvényes müszaki egyezmény határozmányainak megfeleljenek, minek megitélhetése czéljából az ajánlattevők által részletes vázlatrajzok és a kocsik szerkezetére, valamint a fontosabb alkatrészekre p. o. kerékpárok stb. felhasználni szándékolt anyagokra vonatkozó körülményes leirások csatolandók az ajánlatokhoz megjegzezvén, hogy a kocsik azon alkatrészinek, a melyek gyors kopásnak vagy gyakori javitásnak vannak alávetve, mint p. o. a kerékpároknak, a rugókészülék részleteinek, ütközőknek stbnek, valamint a jelzőkészülékek felvételére szolgáló alkatrészeknek a magyar államvasutak szabványainak kell megfelelni A kocsik sulya 31 tonnán tul ne menjen.

A kocsik gyártása előtt ugy a részletes tervrajzok, mint a gyártásra vonatkozó szerződések a magyar államvasutak igazgatóságának bemutatandók, mely igazgatóság a kocsik gyártásának ellenőrzését magának szintén fentartja.

c) A szerződés 15 évre volna kiteendő olykép, hogy a szerződés az első öt évben fel nem mondható. Ezen idő leteltével jogában áll a magyar államvasutaknak egy évi felmondás mellett a vállalat kocsijait a beszerzési értékben megváltani.

d) Az ajánlatokban világosan kiemelő az is, hogy az ajánlattevő a szerződés megkötésétől számitott, mely idő alatt fogja a háló, illetve étkező kocsikat a magyar államvasutaknak forgalomba helyezés czéljából rendelkezésre bocsátani.

e) Az ajánlattevők kötelesek ajánlatuk benyujtása alkalmával 50,000 forintot készpénzben vagy állami pénztárak által elfogadható értékpapirokban (ezeket a napi árfolyam 90 százalékával számitva) bánatpénz gyanánt befizetni. Azon ajánlattevőknek, a kiknek ajanlatával el nem fogadtatik a bánatpénz azonnal visszafizetietik, mig azon pályázóknak, kiknek ajánlata elfogadtatik a bánatpénz csak akkor fog visszafizettetni, ha a kötendő szerződésben megállapitott határidő alatt a szóban forgó kocsikat, a magyar államvasutaknak rendelkezésre bocsátandja. A bánompénznek megtörtént befizetése az ajánlat benyujtása alkalmával a magyar államvasutaknak főpénztára által kiállitott betét-jegygyel igazolandó

f) Az ajánlatok ugy a hálókocsik mint az étkező kocsik együttes rendelkezésre bocsátására mint csakis háló kocsik vagy kizárólag étkező kocsik kiállitására vonatkozhatnak.

g) A kiállitandó kocsik világitását, fütését és külső tisztitását a magyar államvasutak játszs költségükre fogják elvállalni.

h) A futójavitásokat a magyar államvasutak saját közegeivel fogják a kocsitulajdonos terhére végezni ; nagyobb javitások azonbau csakis a kocsitulajdonos előzetes megrendelése alapján a magyar államvasutak műhelyeiben fognak eszközöltetni.

Mindkét esetben a bér- és anyagköltségek megállapitásánál ugyanazon egységárak fognak alapul véteini. mint a magyar államvasutak saját jármüveinél.

Önköltség czimén a bérköltségeknek 50 százalék fog felszámittatni.

i) A magyar államvasutak igazgatósága fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok között azt fogadja el a szerződés megkösésének alapjául, melyet saját belátása szerint erre legalkalmasabbnak tart.

j) Az ajánlatok a m. kir. államvasutak igazgatóságának Budapest, Andrássy-ut 75. sz. czimezve legkésőbb f. é. szeptember hó 25-ig nyujtandók be.

Budapest, 1889. augusztus 26.

Az igazgatóság.

384—1.2

Pályázati hirdetmény.

Az üresedésbe jött VI. számu apáczai kéményseprői kerület iparüzési jogának elnyerésére a szabályrendeletileg megállapitott dijak élvezete mellett ezennel pályázat hirdettetvén, felhivatnak a pályázni óhajtók, hogy törvényszerüleg felszerelt kérvényüket alólirott főszolgabirósághoz *folyó évi szeptember 25-ig benyujtsák.*

M.-Kovácsházán 1889. szeptember 7.

Babó.
főszolgabiró.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu magy. kir. pénzügyminiszterium 48680 sz, rendelete nyomán ezennel közhirré tesszük, hogy az italmérési jog kártalanitása fejében az 1888 évi XXXVI t. cz. alapján adandó tőkére az 1889 évi XXXIII t. cz.-ben megtartott és az 1889 évi 48620 sz, a. az italmérési jog kártalanitása körül felmerülő munkálatok végzésével megbizott pénzügyi közegekhez intézett, s alább közölt körrendeletben részletezett feltételek alatt pénzintézetek által előlegek fognak nyujtatni.

A kártalanitási tőkére igényelt előlegek engedélyezése iránti kérelem a kártalanitása jogosult, vagy képviselője által a kártalanitási ügyek ellátásával, az illető törvényhatóság területén megbizott pénzügyi közegeknél irásban, vagy szóbeli leg esetleg a vonatkozó kártalanitási tőke megállapitsa iránt folytatott egyeszségi tárgyalás alkalmávalá terjesztendő elő.

Ezen előlegekről a fent idézett körrendeletben is ertetett modozatok mellet kötelezvények tesznekkiállitandók, mely kötelezvények a kártalanitási ügyekellátásával az illető törvényahatóság területén megbizott pénzügyi közegek adandókat a ki azokat elhatározás és illetőleg az előleg folyositása iránti intézkedés végett a pénzügyminiszterhey haladéktalanul felterjeszten tartozik.

A pénzügyminiszter határozatárólés és illető leg az előleg kifizetésének helye idejéről a a jogosult felek az illető pénzügyi közegek által megfelelően értesittetni fognak ; azon körrendelete melyre fenebb hivatkozás történik a városháza kapuján ki van függesztve.

Aradon, 1889. évi augusztus 22-én.

Arad sz. kir. város tanácsa.

Pénzt

sorsjegyekre, értékpapirokra, bank, zálogjegyekre, vidéki takarékpénztári részvényekre, részletivekre, arany- és ezüst pénznemückre bármily összegig olcsón ad

LÖRY J.

banküzlete

BUDAPEST, IV., hatvani-utcza 17.

38.—1—10

Alkutárgyalási hirdetmény.

A lippai m. k. kincstári ispánságnál

1889. szeptember 24-én

A petrisi 4 hold mészárszékrét, kövesdi 8|1015 föld, lippai 2|0410 h. Gyungyuk, 16|15 gyileriu, 4|103 h. a kivágás D dülő 13|348 R iváncsa 6|807 posta föld 3|1166 iváncsa 5|464 R iváncsa és a 19 hold dorgosi kocsma föld haszonbérbeadása végett azután :

a valyemárei m. k. ispánságnál

1889. szeptember hó 25-én.

A lalasinczi 25|1405 la korug 44|250 majorföld 25 hold majorföld a osztrovi 10 hold szilvás 297|880 h. majorföld. a „vörösmarti 104|1000 majorföld, a pernyesti 800 □-öl pagyina a bakamezői es pozsogai halászati és a tótváradi vásárvámjogok hasznositása végett,

Vajda-Hunyadon a m. k. ispánságnál

1889. szeptember hó 27-én.

A runki kert.

Déván a m. kir. Adóhivatalnál

1889. szeptember hó 26-án.

A dévai piaczi emeletes házban 1 bolt, a volt ügyvédi lakás, a Makray féle ház, a szepi fürdes és a Roskányi birtok további hasznositása iránt alkutárgyalás fog tartatni, melyre bérelni szándékozók meghivatnak.

Bővebb fe világositások és az alkutárgyalási feltételek az illető ispánsagoknál megtudhatók,

Aradon, 1889 szeptember 5-én.

M. kir. államjószágigazgatóság.

»Utánnyomat nem dijaztatik«